

ΤΙΤΑΝΕΣ

Τεύχος 113 • Αύγουστος 2010

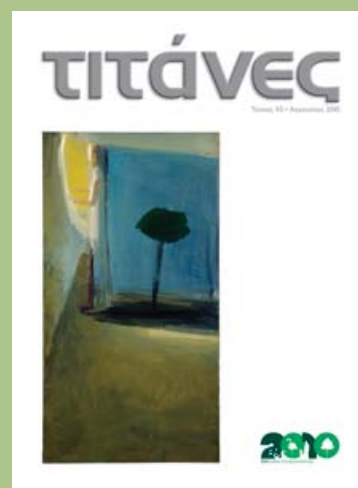
- 3 Βελτιώνοντας το κοινωνικό μας αποτύπωμα
- 4 Από το χθες στο αύριο: Διαχρονική συμβολή στη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας
- 11 Γενικός Απολογισμός - Ισολογισμός της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ για το 2009
- 13 Ο Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ομίλου ΤΙΤΑΝ
- 15 Σεμινάρια υγιεινής και ασφάλειας για εργολάβους και προσωπικό Δήμων
- 18 Ιωάννης Γεωργακάκης
- 22 Ακρόπολη: Μοναδικό μνημείο πολιτισμού και φύσης
- 23 Η «Συμφωνία της Κοπεγχάγης» για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- 25 Έκθεση Μήνυμα για το Περιβάλλον Πολιτιστικό Κέντρο Ελευσίνας «Λεωνίδα Κανελλόπουλος»
- 27 Λύσεις αξίας από την ΙΝΤΕΡΜΠΕΤΟΝ στην κατασκευή βιομηχανικών δαπέδων
- 29 Νέες διακρίσεις για τον ΤΙΤΑΝΑ
- 31 Ερνέστος Τσίλλερ: Ο αρχιτέκτων που έδωσε στην Αθήνα «φυσιογνωμία» Ευρωπαϊκής πρωτεύουσας
- 33 Μοντέλο περιστροφικού κλιβάνου στο εργοστάσιο Δρεπάνου
- 34 Παιδιά πρόσφυγες: Μπορούμε όλοι να βοηθήσουμε
- 36 Πολίτης ΤΙΤΑΝ: Ανασκόπηση της δραστηριότητας του Ομίλου μας ως ενεργού μέλους της κοινωνίας
- 40 Τιτανικά Νέα
- 43 Περι-διαβάζοντας
- 45 Η σελίδα της υγείας: Δηλητηριάσεις

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ανώνυμος Εταιρία Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σπύρος Μ. Ξένος, Ηρώδου Αττικού 36, 152 33 Χαλάνδρι

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Χριστίνα Καρακώστα

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ: INK DESIGN

Τεύχος 113 • Αύγουστος 2010

Βελτιώνοντας το κοινωνικό μας αποτύπωμα

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση είχε αναπόφευκτα και εξακολουθεί να έχει δυσμενή αντίκτυπο στη δραστηριότητα του Ομίλου μας συνολικά. Όμως, παρά τις επιπτώσεις και παρενέργειες της κρίσης αυτής, υπάρχουν εξελίξεις και προοπτικές, όπως στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΤΙΤΑΝΑ, που δικαιολογούν αισιοδοξία, ενισχύουν την αυτοπεποίθηση και αποφασιστικότητα των ανθρώπων της Εταιρίας. Χαρακτηριστικό είναι το Μήνυμα του Διευθύνοντος Συμβούλου Δημήτρη Παπαλεξόπουλου, στον Απολογισμό ΕΚΕ και Βιώσιμης Ανάπτυξης 2009 του ΤΙΤΑΝΑ, αποσπάσματα του οποίου δημοσιεύονται εδώ.

«Κάθε κρίση ενέχει αναμφισβήτητα απειλές και συνεπάγεται κινδύνους, απαιτώντας ισχυρή ηγεσία, σωστές εκτιμήσεις και αποτελεσματική διοίκηση. Μπορεί, όμως, επίσης να αποτελέσει αφετηρία θετικών αλλαγών και ευκαιριών.

Οι παρούσες συνθήκες έχουν συντελέσει στην αναβάθμιση των ηγετικών δεξιοτήτων των στελεχών του ΤΙΤΑΝΑ και στην ενίσχυση της ικανότητας του Ομίλου να αλλάζει και να προσαρμόζεται. Οι προσπάθειές μας στον τομέα αυτόν έτυχαν αναγνώρισης από το περιοδικό Fortune και την εταιρία Hewitt Associates, που –σε περυσινή έρευνά τους– ανέδειξαν τον ΤΙΤΑΝΑ πρώτο στην Ευρώπη και όγδοο παγκοσμίως στην κατάταξη των Κορυφαίων Εταιριών για την Ηγεσία τους (Top Companies for Leaders).

Κατά τη διάρκεια του 2009 συνεχίσαμε να επιτελούμε πρόοδο στην επίτευξη των στόχων μας στους περισσότερους τομείς, υπάρχουν όμως ακόμα περιθώρια βελτίωσης του κοινωνικού αποτυπώματός μας.

Ως προς την ασφάλεια στην εργασία, που παραμένει στην κορυφή των προτεραιοτήτων μας, είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι το 2009 οι επιδόσεις μας βελτιώθηκαν: Κανένα θανατηφόρο ή άλλο σοβαρό ατύχημα, και μειώθηκε κατά 23% ο Δείκτης Συχνότητας Ατυχημάτων που έχουν ως συνέπεια απώλεια χρόνου εργασίας. Επί πλέον, επιτυχίες, όπως η ολοκλήρωση του έργου επέκτασης του εργοστασίου μας στο Beni Suef της Αιγύπτου χωρίς κανένα ατύχημα που να συνεπάγεται απώλεια χρόνου εργασίας επί συνόλου 6,5 εκατομμυρίων εργατωρών, ενισχύουν τη δέσμευσή μας για συνεχή αυτο-αξιολόγηση και αυτο-βελτίωση.

Παράλληλα, συνεχίσαμε να αναβαθμίζουμε τις περιβαλλοντικές επιδόσεις μας, βελτιώνοντας την ενεργειακή μας αποδοτικότητα και μειώνοντας τις εκπομπές CO₂ και άλλες εκπομπές, επιτυγχάνοντας, σε πολλές περιπτώσεις, τις καλύτερες επιδόσεις στο σύνολο του κλάδου μας.

Αξιοσημείωτες επίσης είναι νέες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην αντιμετώπιση τοπικών ζητημάτων, όπως η σύμπραξη με το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης του ΟΗΕ (World Food Program)...

Σε όλες τις περιοχές, όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος, διενεργούμε μετρήσεις του κοινωνικού και του περιβαλλοντικού αποτυπώματός μας, λαμβάνοντας μέτρα περιορισμού των τυχόν αρνητικών επιπτώσεων, αξιολογώντας ότι έχουμε επιτύχει μέχρι τώρα και θέτοντας νέους, αυστηρότερους στόχους για το 2015, όπως παρουσιάζονται αναλυτικά στο 5ετές πρόγραμμα του Ομίλου.

Η συνεχής μάθηση και αυτο-βελτίωση, η αμφίδρομη επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η διαφάνεια και η λογοδοσία στην πολιτική, στις αποφάσεις και στις δραστηριότητές μας θα εξακολουθήσουν να καθοδηγούν τις δράσεις μας για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο μέλλον...

Οι προσπάθειές μας έχουν αποδώσει διαχρονικά στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων. Όσο δύσκολο και αν είναι το γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, θα συνεχίσουμε να πορευόμαστε σταθερά στο δρόμο που χαράξαμε».

Διαχρονική συμβολή στη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας

Όπως είναι γνωστό το 2010 έχει ανακηρυχθεί από τον ΟΗΕ διεθνές «Έτος Βιοποικιλότητας».

Στο προηγούμενο τεύχος των «Τιτάνων» δημοσιεύθηκε ένα άρθρο, αναφερόμενο στο θέμα της αυτό, υπενθυμίζοντας, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά κάποιες πρόσφατες κυρίως δράσεις της Εταιρίας μας που στοχεύουν στη διαφύλαξη και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.

Η έμπρακτη, όμως, μέριμνα του ΤΙΤΑΝΑ για τη βιοποικιλότητα χρονολογείται από παλιά, όταν ακόμα ο όρος αυτός ήταν ελάχιστα γνωστός και ουσιαστικά απουσίαζε από το προσκήνιο της επικαιρότητας και του περί τη βιώσιμη ανάπτυξη κοινού ενδιαφέροντος.

Η μέριμνα αυτή εντάσσεται στην ευρύτερη περιβαλλοντική στρατηγική του Ομίλου. Στο πλαίσιο των Εταιρικών Στόχων («Οδικός Χάρτης ΕΚΕ», «Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα», Στόχος: «Αύξηση της ευαισθητοποίησης και της αποτελεσματικής αντιμετώπισης θεμάτων που

αφορούν στην προστασία της βιοποικιλότητας») ο ΤΙΤΑΝ τα τελευταία χρόνια έχει αναλάβει στοχευμένες δράσεις. Σκοπός τους: Να αξιολογηθούν και να αντιμετωπισθούν θέματα διαφύλαξης και ενίσχυσης της βιοποικιλότητας, ιδίως σε σχέση με τη λειτουργία παραγωγικών μονάδων και ιδιαίτερα λατομείων, εντός ή πλησίον περιοχών με ευαίσθητα οικοσυστήματα και απειλούμενα-προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας.

Από το 1979 στον ΤΙΤΑΝΑ λειτουργεί ειδική υπηρεσία που παρακολουθεί, σχεδιάζει και συντονίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής του Ομίλου. Για το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης τα εργοστάσιά μας στην Ελλάδα, στη Βουλγαρία, στην ΠΓΔΜ και στις ΗΠΑ, καθώς και 10 λατομεία μας έχουν αποκτήσει Πιστοποιητικό ISO 14001 από το 1998.

Αξίζει να δούμε πιο συγκεκριμένα μερικές από τις σημαντικότερες και πιο χαρακτηριστικές εκφάνσεις της πολιτικής του Ομίλου ΤΙΤΑΝ για τη

Το φυτώριο του ΤΙΤΑΝΑ στο εργοστάσιο Δρεπάνου Αχαΐας.

βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και σε άλλες περιοχές, όπου εκτείνεται η δραστηριότητά του.

Προστασία ειδών πανίδας (και οικότοπων) που κινδυνεύουν

■ Το λατομείο αδρανών υλικών του Center Sand της Tarmac America, θυγατρικής του Ομίλου TITAN που βρίσκεται στο Clermont, Lake County της Φλόριντα, ΗΠΑ, γειτονεύει με μια προστατευόμενη περιοχή. Το είδος που κινδυνεύει είναι η χελώνα Gopher Tortoise (*Gopherus polyphemus*) που φωλιάζει στο έδαφος, και συνυπάρχει με άλλους οργανισμούς, όπως η σαύρα Sand Skink.

Οι χελώνες κηρύχθηκαν πρόσφατα είδος προς εξαφάνιση και οι προσπάθειες προγραμματισμού και προστασίας της Πολιτείας της Φλόριντα στοχεύουν στη μείωση της θνησιμότητας της χελώνας στη διάρκεια κάθε προγράμματος ανάπτυξης. Σύμφωνα με το σχέδιο εξόρυξης του Center Sand, επειδή οι δραστηριότητες θα κατέστρεφαν τις υπόγειες φωλιές της χελώνας, το λατομείο έπρεπε να προγραμματίσει και να εφαρμόσει ένα σχέδιο μετακόμισης των χελωνών Gopher σε γειτονική ασφαλή περιοχή, όπου δεν επιτρέπονται οι εξορυκτικές εργασίες.

Ο TITAN ανέλαβε δράση το 2008, έχοντας μελετήσει το θέμα σε συνεργασία με ειδικούς και την Επιτροπή Προστασίας Ιχθύων και Άγριας Ζωής της Πολιτείας της Φλόριντα (FFWCC). Στο Center Sand πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες έρευνες για τον προσδιορισμό των χώρων και του τύπου των υπόγειων φωλιών («ενεργές» και «ανεργές»), καθώς και του αριθμού των φωλιών που κατοικούνται στο οικόπεδο. Δημιουργήθηκε ένα προστατευόμενο φυσικός οικότοπος 142.000m² περίπου, δίπλα στην ιδιοκτησία του λατομείου για την προστασία της

χελώνας Gopher.

Η συμβολή των ειδικών του κλάδου και μιας εξειδικευμένης επιστημονικής ομάδας είχε ζωτική σημασία για το εν λόγω έργο. Τελικά, μετακινήθηκαν 56 χελώνες (22 αρσενικές, 24 θηλυκές, 10 ανήλικες) από το χώρο εξόρυξης και τοποθετήθηκαν στο νέο προστατευμένο τους οικότοπο. Η ασφαλής ζώνη θα συντηρείται σε τακτική βάση, με ιδιαίτερη φροντίδα για τα ζώα.

Για την επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος αυτού στο λατομείο TITAN America απονεμήθηκε από τη Florida Limerock & Aggregate Industry το βραβείο “Pride Mine” το Μάιο 2009.

■ Η θυγατρική του Ομίλου TITAN στο Roanoke των ΗΠΑ εγκαινίασε συνεργασία με την εθνική οργάνωση προστασίας των πληθυσμών πέστροφας και σολομού με σκοπό τη διατήρηση, την προστασία και την αποκατάσταση των πληθυσμών και των οικοτόπων τους στη Βόρεια Αμερική. Το Μάρτιο 2009, 350 ιριδίζουσες πέστροφες «απελευθερώθηκαν» σε μία λίμνη στο λατομείο του Ομίλου TITAN στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτής της νέας συνεργασίας, η συγκεκριμένη λίμνη, που σχηματίστηκε από τα νερά της βροχής και από υπόγεια ύδατα σε ένα παλιό λατομείο ασβεστόλιθου, με κατάλληλο έλεγχο της στάθμης των υδάτων (μέσω αντλιών), αποτέλεσε τον ιδανικό χώρο για τη φιλοξενία της περιβαλλοντικά ευαίσθητης πέστροφας. Ο TITAN προγραμματίζει στο Roanoke απελευθέρωση πέστροφων και στο Catawba Creek, που διασχίζει την έκταση του εργοστασίου.

Ο Όμιλος TITAN επίσης χρηματοδοτεί το τοπικό πρόγραμμα ευαισθητοποίησης για την προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής του Roanoke. Το πρόγραμμα «Η πέστροφα στην

τάξη» επιτρέπει σε μαθητές γυμνασίου και λυκείου τοπικών σχολείων να παρατηρήσουν την ανάπτυξη της πέστροφας σε ενυδρείο που τοποθετείται μέσα στην τάξη. Από το Σεπτέμβριο έως τον Απρίλιο, οι μαθητές είναι υπεύθυνοι για τη φροντίδα της πέστροφας παρέχοντας όλα όσα χρειάζεται αυτό το ευαίσθητο ψάρι για να επιβιώσει. Οι μαθητές μεγαλώνουν την πέστροφα από την εκκόλαψη, παρακολουθώντας την ποιότητα του νερού στο ενυδρείο και μελετώντας το φυσικό της περιβάλλον. Συνειδητοποιούν έτσι την αξία των υδάτινων πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος και τον αλληλένδετο χαρακτήρα των επιμέρους στοιχείων ενός οικοσυστήματος. Το ώριμο πλέον ψάρι απελευθερώνεται στη φύση την άνοιξη.

- Στην Ελλάδα ολόκληρη η περιοχή του λατομείου ποζολάνης στην Ξυλοκερατιά Μήλου προστατεύεται από το πρόγραμμα "Natura 2000", όπως και η παραλιακή περιοχή κοντά στο λατομείο. Δύο είναι τα απειλούμενα είδη της περιοχής αυτής: η έχιδνα "vipera schweizeri" και η φώκια "monachus monachus". Από τον ΤΙΤΑΝΑ λαμβάνονται ειδικά μέτρα για τη λειτουργία του λατομείου και τη μεταφορά των πρώτων υλών και των προϊόντων ώστε να διασφαλίζονται οι απαιτούμενες συνθήκες για την προστασία και επιβίωση των ειδών αυτών.

Αποκατάσταση του τοπίου και των οικοσυστημάτων σε παλαιά λατομεία

Ο ΤΙΤΑΝ εφαρμόζει ήδη από τη δεκαετία του '70 ένα πολύπλευρο πρόγραμμα ανάπλασης παλαιών λατομείων και αποκατάστασης της κλωρίδας και, γενικότερα του περιβάλλοντος και των τοπικών οικοσυστημάτων μετά την ολοκλήρωση της λειτουργίας τους.

Η συστηματική εφαρμογή του προγράμματος άρχισε το 1976 στο λατομείο του ΤΙΤΑΝΑ στις Άρτιμες, στην Πάτρα. Το λατομείο αυτό λειτουργησε από το 1968 και το 1976 άρχισε η ανάπλυσή του: Φυτεύθηκαν περίπου 350 στρέμματα με δενρύλλια, θάμνους κ.ά. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι την εποχή εκείνη δεν υπήρχε νομοθεσία, ούτε προδιαγραφές για τέτοια περιβαλλοντική δραστηριότητα.

Συνεργαζόμενη με εξειδικευμένους οίκους του εξωτερικού, η Εταιρία μας εκπόνησε τις αναγκαίες μελέτες και δοκίμασε διάφορες μεθόδους (σποράς, φύτευσης κ.ά.), μέχρις ότου καταλήξει στις καταλληλότερες και πιο αποτελεσματικές.

Ακολούθησε η σταδιακή εφαρμογή του προγράμματος σε όλη την Ελλάδα. Σήμερα έχει γίνει αποκατάσταση στο 37% των διαταραγμένων περιοχών των λατομείων στην Ελλάδα.

Μελέτη οικολογίας-βιοποικιλότητας στη Zlatna Panega

Από το 2007, και σύμφωνα με την Κοινοτική οδηγία για τους οικοτόπους, ένα μέρος του λατομείου του ΤΙΤΑΝΑ στη Zlatna Panega της Βουλγαρίας έχει συμπεριληφθεί στο δίκτυο περιοχών "Natura 2000". Στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και των στόχων περιβαλλοντικής βιωσιμότητας του Ομίλου, προχώρησε η διαδικασία για αξιολόγηση των θεμάτων που αφορούν στη βιοποικιλότητα, γνωστή και ως «αρχική μελέτη οικολογίας» - Initial Ecological Scoring Study. Η μελέτη ανατέθηκε σε διεθνή εταιρία ειδικών επιστημόνων με σκοπό την καταγραφή των οικοτόπων της περιοχής του λατομείου και την εκτίμηση των δυνητικών οικολογικών περιορισμών των τωρινών δραστηριοτήτων και των μελλοντικών τους προοπτικών.

Η μελέτη ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2009,

περιέλαβε τόσο βιβλιογραφική έρευνα όσο και έρευνα πεδίου σε συνολική έκταση ~2 τ. χλμ., και κάλυψε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων όπως:

- Αξιολόγηση των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία ένταξης στο δίκτυο Natura 2000
- Περιγραφή των βασικών ειδών κλωρίδας και πανίδας της περιοχής και αξιολόγηση της σημασίας τους από την άποψη της προστασίας-διατήρησής τους

Τα συμπεράσματα της μελέτης περιλαμβάνουν σειρά προτάσεων για το διάλογο με τις κρατικές αρχές και τη διαβούλευση με ΜΚΟ, καθώς επίσης περαιτέρω έρευνες για την ολοκλήρωση της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Λατομείο Άρτιμες.

- Η συνεργασία της Εταιρίας με την τοπική κοινωνία, με τις αρμόδιες και με ειδικούς επιστημονικούς φορείς είναι στενή κατά τη διαδικασία της αποκατάστασης-ανάπλασης.
- Σε κάθε περίπτωση αποκατάστασης τοπίου χρησιμοποιούνται είδη τοπικής χλωρίδας, ώστε να εναρμονίζονται αισθητικά με το περιβάλλον, αλλά και να είναι πλήρως εγκλιματισμένα στις τοπικές συνθήκες, συμβάλλοντας στη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας κάθε περιοχής.
- Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του προγράμματος, δοκιμάζονται διάφορες μέθοδοι και τα πλέον εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα όπως είναι π.χ. η μέθοδος της υδροσποράς

(εκτόξευσης με ειδικό μηχάνημα μίγματος νερού, σπόρων, λιπάσματος και υλικών επικάλυψης-επικόλλησης σπόρων). Τη μέθοδο αυτή, ο TITAN εφάρμοσε από τους πρώτους στην Ελλάδα. Το 2001 η Εταιρία μας απέκτησε δικό της μηχανισμό υδροσποράς και από τότε έχει καλυφθεί έκταση περίπου 750 στρεμμάτων, που αλλιώς θα παρέμενε χωρίς βλάστηση.

- Στις θέσεις ορισμένων παλαιών λατομείων έχουν δημιουργηθεί λιμνοδεξαμενές (6 στην Ελλάδα συνολικής χωρητικότητας περίπου 50.000τ.μ. και στη Φλόριντα των ΗΠΑ) οι οποίες έχουν εξελιχθεί σε υδροβιότοπους (π.χ. Παυλόκαστρο) ή αξιοποιούνται για πότισμα καλλιεργειών κ.ά.

Οι μελέτες αποκατάστασης εκπονούνται παράλληλα με τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων της λειτουργίας ενός λατομείου από το ξεκίνημά του και κατά την εξέλιξη της εκμετάλλευσης.

Σε περιπτώσεις λατομικής-εξορυκτικής δραστηριότητας σε περιοχές ιδιαίτερης σημασίας-υψηλής αξίας ως προς τη βιοποικιλότητα οι μελέτες περιλαμβάνουν ειδικά, εμπεριστατωμένη εξέταση όλων των σχετικών παραγόντων-παραμέτρων από διεθνείς φορείς (π.χ. για τα λατομεία του Ομίλου στο Pennsuso - Φλόριντα, ΗΠΑ, στις Άρτιμες - Πάτρα και στη Zlatna Panega-Βουλγαρία, καθώς επίσης για τα λατομεία και τον περιβάλλοντα χώρο του νέου εργοστασίου ANTEA στην Αλβανία).

Αποκατάσταση λατομείου με τη μέθοδο της υδροσποράς στο Usje (ΠΓΔΜ).

Ευρύτερο πρόγραμμα δενδροφύτευσης-αναδάσωσης

Εκτός από την αποκατάσταση του τοπίου σε παλαιά λατομεία, ο ΤΙΤΑΝ –εδώ και δεκαετίες– εφαρμόζει ένα ευρύτερο, πολύπλευρο πρόγραμμα δενδροφυτεύσεων, ως επί το πλείστον με δενδρύλλια από τα δικά του φυτώρια. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει ένα πλέγμα εταιρικών πρωτοβουλιών και συμμετοχής σε δραστηριότητες άλλων φορέων.

Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις δενδροφύτευσης του λόφου στον Αρχαιολογικό Χώρο της Ελευσίνας (που είχε καεί το 1998), του Ποικίλου Όρους, καμένων περιοχών στη Μήλο, στο Διόνυσο Αττικής, στη Ρόδο, του λόφου Νέας Ευκαρπίας, μιας περιοχής κοντά στο εργοστάσιό μας στο Usje της ΠΓΔΜ κ.ά.

Ο ΤΙΤΑΝ από το 1975 ως σήμερα έχει φυτέψει περίπου 1,5 εκατομμύρια δένδρα εκ των οποίων 300.000 την τελευταία διετία. Δεδομένου ότι σε κάθε στρέμμα φυτεύονται περίπου 100 δένδρα, τα παραπάνω δενδρύλλια αντιστοιχούν σε 15.000 στρέμματα δάσους, έκταση υπερδιπλάσια της συνολικής επιφάνειας των λατομείων της Εταιρίας μας (περίπου 6.000 στρέμματα).

Από το 2000 μέχρι σήμερα, ένας μεγάλος αριθμός δενδρυλλίων προσφέρεται σε Νομαρχίες και εθελοντικούς φορείς προς φύτευση κυρίως σε πυρόπληκτες περιοχές της χώρας. Αποκορύφωμα αυτής της πρωτοβουλίας αποτελεί η

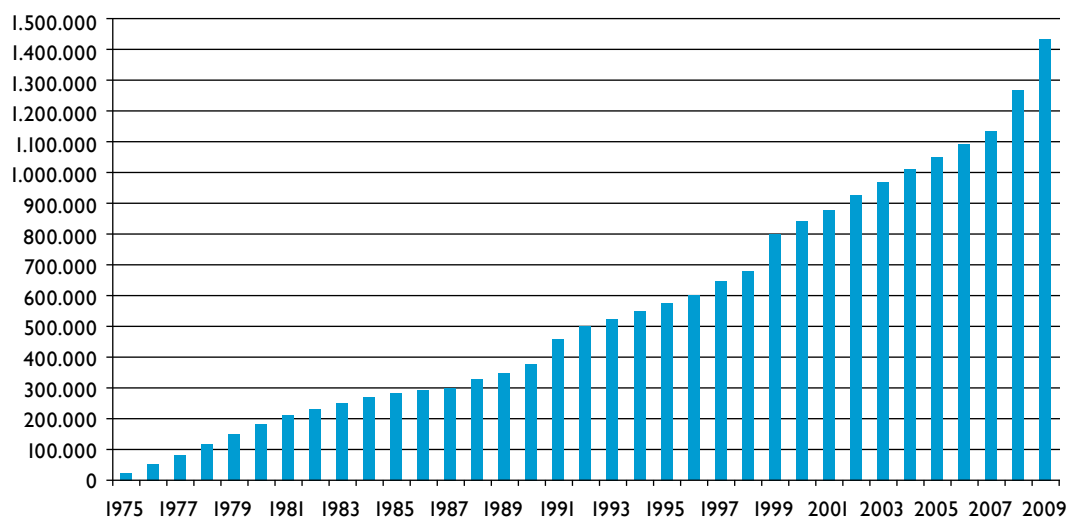
Ο λόφος που περικλύει τον αρχαιολογικό χώρο Ελευσίνας (πάνω). Αποκατάσταση καμένης περιοχής στο Δήμο Πηνειάς (κάτω).

δέσμευση του ΤΙΤΑΝΑ –μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού 2007– να προσφέρει 1 εκατομμύριο δενδρύλλια.

Στο πλαίσιο της δέσμευσης του 1 εκατομμυρίου δενδρυλλίων εξειδικεύσαμε τη δράση μας, ενισχύοντας τις δενδροφυτεύσεις σε δύο από

Δενδροφυτεύσεις της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ (σωρευτικά)

τις βαρύτερα πληγείσες περιοχές: Αττική και Ηλεία.

Στη φυτευτική περίοδο του 2009, η οποία έληξε τον Απρίλιο 2010, η Εταιρία μας συνεργάστηκε με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, τη Διεύθυνση Αναδασώσεων της Περιφέρειας Αττικής και το Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων για την Προστασία και Ανάπλαση του Πεντελικού για τις τέσσερις δενδροφυτεύσεις της Βόρειας Αττικής.

Σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Αναδασώσεων της Περιφέρειας Αττικής προσφέραμε δενδρύλλια τα οποία προβλέπονται στη μελέτη της Περιφέρειας και ειδικότερα εκείνες τις ποικιλίες οι οποίες προϋπήρχαν των πυρκαγιών και είναι συμβατές με το οικοσύστημα των περιοχών. Η Εταιρία μας προμήθευσε το σύνολο των δένδρων του περιεσπαστικού πρασίνου (πλατύφυλλα δένδρα) στις 4 δενδροφυτεύσεις της Βόρειας Αττικής.

Η συνεισφορά μας στις δενδροφυτεύσεις της Αττικής είναι συμβατή με την προσπάθεια της Πολιτείας για αναδάσωση 40.000 στρεμμάτων, που θα απαιτήσουν 3 έως 4 εκατ. δένδρα τα επόμενα τέσσερα χρόνια.

Δενδροφυτεύσεις με τη συμμετοχή εργαζομένων του TITANA στην Πεντέλη (πάνω) και στο Usje (κάτω).

Τα φυτώρια του TITANA

Καθοριστική στην περιβαλλοντική δραστηριότητα του TITANA είναι η συμβολή των φυτωρίων του. Τα φυτά που καλλιεργούνταν στα φυτώρια αυτά είχαν επιλεγεί σύμφωνα με τη χλωρίδα της περιοχής.

Το πρώτο φυτώριο δημιουργήθηκε στην Πάτρα το 1979.

Το 1992 άρχισε να λειτουργεί φυτώριο του TITANA και στο Καμάρι, συνδυάζοντας την παραγωγή με πειραματικές καλλιέργειες (δοκιμές με διαφορετικά εδαφικά δείγματα από τα λατομεία μας, ώστε να γίνει το σωστότερο «ταίριασμό» τους με τα προς παραγωγή φυτά και, εφ' όσον διαπιστωθεί η ανάγκη, να γίνεται προσθήκη βελτιωτικών υλικών κ.ά.).

Ένα μικρό, αλλά «εξειδικευμένο», φυτώριο δημιουργήθηκε στη Μήλο το 1988 με σκοπό

την αξιοποίηση και αναπαραγωγή ειδών της τοπικής χλωρίδας, που παρουσιάζει –σε συσχέτιση με τις ιδιαιτερότητες των ενταγμένων στο Δίκτυο “Natura 2000” οικοσυστημάτων του νησιού– ειδικά χαρακτηριστικά και ειδικές, απαιτήσεις. Ένα πολύ σημαντικό επίτευγμα των φυτωρίων μας ήταν η αναπαραγωγή, από το 1989, δύο σπάνιων τοπικών φυτών (Prickly Juniper-Juniperus Oxycedrus & Phoenicia Juniper-Juniperus Phoenicea), που θεωρούνται προστατευόμενα είδη, καθώς επίσης της κάπαρης και άλλων ειδών, που πολλαπλασιάζονται εύκολα.

Σήμερα η δραστηριότητα των φυτωρίων στο Καμάρι και στη Μήλο έχει μεταφερθεί στο φυτώριο του Εργοστασίου Ελευσίνας. Η συνολική παραγωγή των φυτωρίων φτάνει τα 50.000 δενδρύλλια.

Δραστηριότητες εκπαίδευσης- ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης

Πολύπλευρη δραστηριότητα αναπτύσσει ο ΤΙΤΑΝ και στους τομείς της εκπαίδευσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης επί θεμάτων προστασίας του περιβάλλοντος γενικά και της βιοποικιλότητας ειδικότερα.

Για όλους τους ανά τον κόσμο εργαζόμενους του Ομίλου του και για τους εξωτερικούς συνεργάτες του, ο ΤΙΤΑΝ εφαρμόζει ειδικά προγράμματα με στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και την ενημέρωση, κατάρτιση και παρακίνησή τους για την προστασία του περιβάλλοντος στην πράξη.

Ο ΤΙΤΑΝ, επίσης, αναλαμβάνει ο ίδιος πρωτοβουλίες ή στηρίζει πρωτοβουλίες άλλων φορέων που αποσκοπούν στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι, μεταξύ άλλων:

- Η ετήσια διοργάνωση στο εργοστάσιο Δρεπάνου, εκδηλώσεων στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος, με συμμετοχή των παιδιών των εργαζομένων και μαθητών των δημοτικών σχολείων της περιοχής, η ενεργός συμμετοχή εργαζομένων και παιδιών σε δην-

Συμβολική φύτευση του εκατομμυριοστού δένδρου.

δροφυτεύσεις (π.χ. στην Ελλάδα, στην ΠΓΔΜ, στη Βουλγαρία) κ.ά.

- Ιδιαίτερα αξίζει να αναφερθεί μια πρωτοβουλία –σε συνεργασία με επιστημονικούς και άλλους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού– για την προαγωγή-διάδοση πρωτοποριακών περιβαλλοντικών δράσεων: Ημερίδα με θέμα τη «Βιο-Αντικατάσταση, Υποβάθμιση Τοπίων» που οργανώθηκε από τον ΤΙΤΑΝΑ το 2006, σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας και το Ινστιτούτο Εδαφολογίας Αθηνών και συμμετοχή του Πανεπιστημίου Bangor Ουαλίας και του Ενιαίου Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής.

Διεθνείς Συνεργασίες

Ο Όμιλος ΤΙΤΑΝ, στο πλαίσιο της σύμπραξης του με διεθνείς οργανώσεις και πρωτοβουλίες για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, παρακολουθεί τις παγκόσμιες τάσεις και σε θέματα βιοποικιλότητας. Από το 2008 συμμετέχει σε ειδική ομάδα εργασίας του Cement Sustainability Initiative (CSI) –στο πλαίσιο του World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), του οποίου είναι μέλος– με αντικείμενο την προστασία της βιοποικιλότητας σε περιοχές λατομείων, τη χάραξη γενικών κατευθύνσεων και την ανάπτυξη καλών πρακτικών για την αποκατάσταση λατομείων.

Ήδη έχει επιτευχθεί η καθιέρωση δεικτών βιοποικιλότητας (biodiversity indicators), σε συμφωνία με άλλες εταιρίες του κλάδου του CSI και την ανταλλαγή καλών πρακτικών, τεχνογνωσίας και εμπειρίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση σχετικών θεμάτων.

Γενικός Απολογισμός – Ισολογισμός της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ για το 2009

Στις 18 Μαΐου 2010 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Α. Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ, κατά την οποία παρουσιάστηκε ο Γενικός Απολογισμός της Εταιρίας και του Ομίλου για το 2009.

Τα κύρια στοιχεία, που συνθέτουν την επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου ΤΙΤΑΝ και τα αποτελέσματα της κατά το παρελθόν έτος, συνοψίζονται ως εξής:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Ενοποιημένος κύκλος εργασιών: € 1.360.571.000
- Λειτουργικά κέρδη (EBITDA): € 329.756.000
- Καθαρά κέρδη μετά την αφαίρεση φόρων και δικαιωμάτων μειοψηφίας: € 123.393.000

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- 15,9 εκατομμύρια τόνοι τσιμέντου και συναφών υλικών
- 15,3 εκατομμύρια τόνοι αδρανών υλικών
- 3,9 εκατομμύρια κ.μ. έτοιμου σκυροδέματος

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το 2009 ο κλάδος των δομικών υλικών επηρεάστηκε σημαντικά από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση. Η ζήτηση για τα προϊόντα του Ομίλου ΤΙΤΑΝ μειώθηκε από 25% έως 35% σε τρεις από τις τέσσερις μείζονες γεωγραφικές αγορές του: Ελλάδα, ΗΠΑ και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Αξιοσημείωτη εξαίρεση ήταν η περιφέρεια της Ανατολικής Μεσογείου και ειδικά η Αίγυπτος, η οποία κατέγραψε έντονη ανάπτυξη.

ΚΥΡΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

Ελλάδα

- Το 2009 το σύνολο των επενδύσεων κατευλήθηκε στην αγορά πάγιου εξοπλισμού με στόχο τη μείωση αέριων εκπομπών, τη χρήση εναλλακτικών καυσίμων και την αναβάθμιση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας.
- Οι εξαγωγές τσιμέντου και κλίνκερ συνεχίστηκαν, καλύπτοντας μέρος της πτώσης της

ζήτησης στην εσωτερική αγορά.

- Η INTERMPETON Δομικά Υλικά απορρόφησε της εταιρίες Λατεέμ Α.Ε., Λατομεία Θίσβης Α.Ε. και Δομική Μπετόν. Επίσης εξαγόρασε τη Λατομεία Τανάγρας Α.Ε.

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

- Την 1η Φεβρουαρίου 2010 δημοσιεύθηκε η απόφαση του Σώματος Μηχανικού του Στρατού των ΗΠΑ, η οποία άνοιξε το δρόμο για την έκδοση νέων αδειών λατομικής εξόρυξης στην περιοχή Lake Belt του Miami Dade της Φλόριντα. Σε εφαρμογή της απόφασης αυτής, τον Απρίλιο 2010 εκδόθηκε η νέα άδεια της Tarmac America, η οποία έχει διάρκεια 20 ετών και προβλέπει συγκεκριμένους όρους λειτουργίας του λατομείου.
- Το 2009 η Separation Technologies, θυγατρική της ΤΙΤΑΝ America, συνέχισε την επέκτασή της στην Ευρώπη, εγκαινιάζοντας μία νέα μονάδα διαχωρισμού ενώ μία ακόμη είναι υπό κατασκευή.

Νοτιοανατολική Ευρώπη

- Το 2009 συνεχίστηκαν οι επενδύσεις στο εργοστάσιο στη Zlatna Panega της Βουλγαρίας για την εγκατάσταση νέου μύλου άλεσης τσιμέντου, καθώς και συστημάτων τροφοδοσίας και αποθήκευσης πρώτων υλών.
- Στην Αλβανία, κατά τη διάρκεια του 2009 ο Όμιλος ΤΙΤΑΝ εξακολούθησε να διευρύνει την επιχειρηματική του παρουσία. Αυξήθηκαν οι πωλήσεις εισαγόμενου τσιμέντου, ενώ η διανομή υποστηρίχθηκε από τους δύο τερματικούς σταθμούς στα Τίρανα και στη Vlora.

Ανατολική Μεσόγειος

Η Ανατολική Μεσόγειος ήταν η ταχύτερα αναπτυσσόμενη γεωγραφική περιοχή του Ομίλου το 2009. Η συνεχιζόμενη υψηλή ζήτηση στην Αίγυπτο, σε συνδυασμό με τις εξαγορές που πραγματοποίησε ο Όμιλος το 2008 στην Αίγυπτο και στην Τουρκία, οδήγησαν σε σημαντική άνοδο των αποτελεσμάτων.

- Στην Αίγυπτο ο Όμιλος ΤΙΤΑΝ είναι μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών τσιμέντου με ετήσια

παραγωγική δυναμικότητα 5 εκατ. τόνων στο τέλος του 2009, μετά την προσθήκη και δεύτερης γραμμής παραγωγής στο εργοστάσιο του Beni Suef, δυναμικότητας 1,5 εκατ. τόνων.

- Το 2009 ήταν το πρώτο πλήρες έτος παρουσίας του Ομίλου TITAN στην Τουρκία μέσω της συμμετοχής του κατά ποσοστό 50% στην Adocim Cimento. Το εργοστάσιο τσιμέντου στο Tokat είχε καλά αποτελέσματα εκμετάλλευσης σε σύγκριση με το έτος έναρξης (2008), εξηρητώντας κυρίως την εγχώρια αγορά. Πρόσθετες πωλήσεις πραγματοποιήθηκαν μέσω δύο μονάδων άλεσης τσιμέντου στο Μαρμαρά και στην Αττάλεια. Η κερδοφορία εμφάνισε μικρή αύξηση σε σύγκριση με το 2008.

Προοπτικές

Για το 2010 υπάρχει ακόμη έντονη αβεβαιότητα, με αποτέλεσμα οι προβλέψεις να είναι δύσκολες. Παρά τη συγκρατημένη αισιοδοξία για την παγκόσμια οικονομία γενικά, οποιαδήποτε ανάκαμψη της ζήτησης δομικών υλικών αναμένεται να περιορισθεί κατά κύριο λόγο στις αναδυόμενες αγορές.

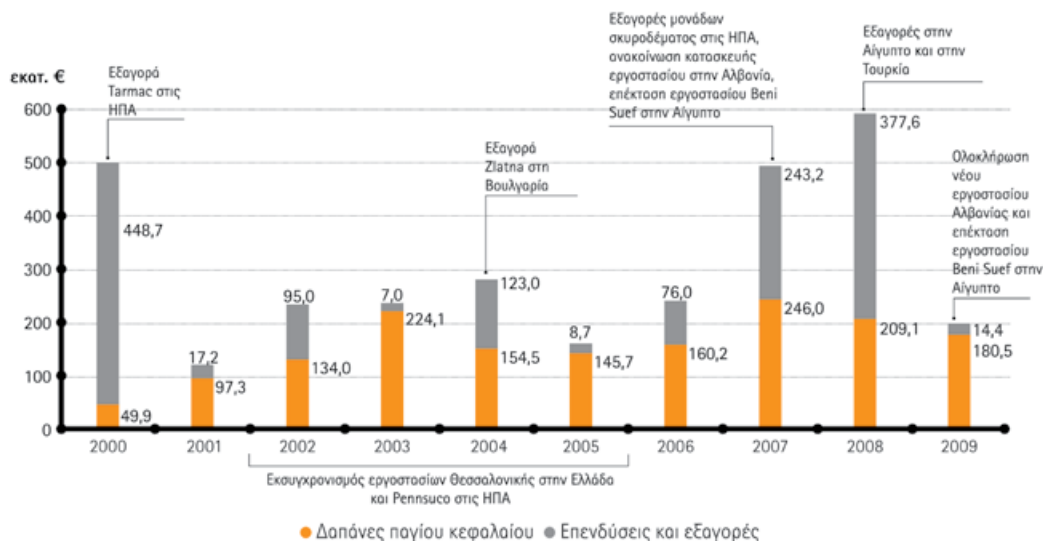
Όσον αφορά στις περιοχές δραστηριοποίησης του Ομίλου, δεν αναμένονται ουσιώδεις μεταβολές στη ζήτηση σε σύγκριση με τα σημερινά χαμηλά επίπεδα στις ΗΠΑ και στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Στην περιφέρεια της Ανατολικής Μεσογείου η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί

στην Αίγυπτο (αν και με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με το 2009) και στην Τουρκία. Οι συνθήκες στην αγορά προβλέπεται να είναι ιδιαίτερα δύσκολες στην Ελλάδα, καθώς η χώρα πρέπει να υλοποιήσει αναγκαίες και ήδη καθυστερημένες μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο μιας συρρικνούμενης οικονομίας και μιας οξείας δημοσιονομικής κρίσης. Η ζήτηση για τα προϊόντα μας αναμένεται ότι θα εξακολουθήσει να μειώνεται.

Οι προτεραιότητες για το 2010 επικεντρώνονται στον έλεγχο του κόστους, του κεφαλαίου κίνησης και των κεφαλαιακών δαπανών προκειμένου να συνεχίσουμε να δημιουργούμε ελεύθερες ταμιακές ροές για μείωση του δανεισμού. Παράλληλα συνεχίζονται οι προσπάθειες για αύξηση της ανταγωνιστικότητας, προαγωγή μιας «κουλτούρας ασφάλειας εργασίας», περαιτέρω βελτίωση της ενεργειακής μας αποδοτικότητας, μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των άλλων εκπομπών μας, αύξηση της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων συμπεριλαμβανομένης της βιομάζας, επέκταση της καθετοποίησης, διασφάλιση των αποθεμάτων πρώτων υλών, συμπληρωματικές (“bolt-on”) εξαγορές και επένδυση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Ο Όμιλος TITAN είναι καλά προετοιμασμένος για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που επιφυλάσσει το μέλλον, δρέποντας τους καρπούς πολλών ετών εντατικής προσπάθειας, που αποσκοπούσε στη διεθνή επέκταση και τη γεωγραφική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων του.

Επενδυτική Στρατηγική Ομίλου TITAN 2000–2009

Ο Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ομίλου TITAN

Σαν ένα ταξίδι μέσα στο χρόνο, σε σταθμούς-ορόσημα που αναδεικνύουν την έμφαση σε αξίες και αρχές υπεύθυνης επιχειρηματικής λειτουργίας, ο έβδομος Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ομίλου TITAN για το 2009 ακολουθεί με συνέπεια τα διεθνή πρότυπα της Πρωτοβουλίας για την Έκδοση Απολογισμών Βιωσιμότητας (GRI).

Οι ιδιαίτερες δυσκολίες της χρονιάς που πέρασε, οι προκλήσεις και οι επιδιώξεις για το μέλλον συνοψίζονται στο μήνυμα του Διευθύνοντος Συμβούλου υπογραμμίζοντας ότι «Η συνεχής μάθηση και αυτο-βελτίωση, η αμφίδρομη επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η διαφάνεια και η λογοδοσία στην πολιτική, στις αποφάσεις και τις δραστηριότητές μας θα εξακολουθήσουν να καθοδηγούν τις δράσεις μας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη... Οι προσπάθειές μας έχουν αποδώσει διαχρονικά στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων. Όσο δύσκολο και αν είναι το γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, θα συνεχίσουμε να πορευόμαστε σταθερά στο δρόμο που χαράξαμε».

Η ανασκόπηση της προόδου που επιτεύχθηκε τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα σε κρίσιμους τομείς, όπως η υπερκάλυψη του στόχου για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 16% σε σύγκριση με το 1990, ένα χρόνο πριν από την προβλεπόμενη υλοποίησή του, συμβάλλει στην επιδίωξη νέας μείωσης κατά 7% έως το 2015.

Σημαντική κατάκτηση είναι και η βελτίωση των επιδόσεων του Ομίλου και στον τομέα της ασφάλειας της εργασίας με μηδέν θανατηφόρα ατυχήματα και μηδέν ατυχήματα στα δύο μεγάλα κατασκευαστικά έργα που ολοκληρώθηκαν εντός του έτους στην Αλβανία και στην Αίγυπτο.

Σημαντικές διακρίσεις, που επικροτούν τη μακροχρόνια, συνεχή και αταλάντευτη αυτό-δέσμευση του Ομίλου TITAN στην αυτό-βελτίωση με άξονα τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη σύμπραξη με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ενδυναμώνουν την προσπάθεια σε όλες

τις περιοχές όπου αναπτύσσεται σήμερα δραστηριότητα. Αναπόφευκτα, το 2009 οδήγησε σε μείωση των θέσεων απασχόλησης, σε πολύ περιορισμένη κλίμακα σε σχέση με τη μείωση της ζήτησης των προϊόντων που σημειώθηκε σε όλες τις χώρες, στις οποίες λειτουργεί ο Όμιλος εκτός από την Αίγυπτο.

Ο Απολογισμός 2009 του Ομίλου αξιολογήθηκε από ανεξάρτητους εξωτερικούς ελεγκτές μετά από επιτόπιους ελέγχους, συνεντεύξεις και συναντήσεις εργασίας με εργαζόμενους και εκπροσώπους ενδιαφερομένων μερών σε τοπικό επίπεδο που πραγματοποιήθηκαν στην Αίγυπτο και στην Αλβανία. Για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και τις επιδόσεις στην ασφάλεια στην εργασία ελέγχθηκαν επίσης και οι παραγωγικές εγκαταστάσεις του Ομίλου στο Roanoke των ΗΠΑ.

Ως προς την εφαρμογή των διεθνών προτύπων, ο Απολογισμός 2009 αξιολογήθηκε με A+, το ανώτατο επίπεδο διασφάλισης που προβλέπει η Διεθνής Πρωτοβουλία για την Έκδοση Απολογισμών (GRI, G3, 2006).

Όπως και ο Απολογισμός του 2008, η έντυπη έκδοση του Απολογισμού για το 2009 τυπώθηκε σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων και με πιο αναλυτική και εκτεταμένη μορφή αναπτύχθηκε στην ιστοσελίδα του Ομίλου στη διεύθυνση <http://report2009.titan.gr>

Η ηλεκτρονική παρουσίαση του Απολογισμού δέχεται σημαντικό αριθμό επισκεπτών συνεχώς αυξανόμενο τα τελευταία χρόνια. Οι χρήστες της ηλεκτρονικής έκδοσης προέρχονται τόσο από περιοχές όπου έχει παρουσία ο Όμιλος, όσο και από άλλες περιοχές του κόσμου. Παρέχει επιπλέον πληροφορίες για τις πολιτικές και τις πρακτικές του Ομίλου που αποσκοπούν στην υλοποίηση του οράματος και των στόχων του, ενώ δίνει την δυνατότητα στο χρήστη:

- Να επιλέξει τα περιεχόμενα, τις σελίδες, τα κεφάλαια και τα στοιχεία του Απολογισμού που τον ενδιαφέρουν και να δημιουργήσει τη δική του έκδοση για το 2009.

- Να κάνει συγκρίσεις και αξιολογήσεις των πεπραγμένων και επιδόσεων του Ομίλου σε σχέση με προηγούμενα χρόνια.
- Να κρατήσει σημειώσεις σε επιμέρους κεφάλαια και σελίδες και να στείλει απευθείας τα σχόλια και τις παρατηρήσεις του στην αρμόδια υπηρεσία του Ομίλου.
- Να διερευνήσει τις επισημάνσεις σε άλλους τομείς οικονομικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης που αναλύονται διεξοδικά στον ετήσιο Απολογισμό και τα Οικονομικά Αποτελέσματα και άλλες επίσημες δημοσιεύσεις στοιχείων και πληροφοριών.

Επιδόσεις Ομίλου TITAN: 5ετές Πρόγραμμα 2006–2010 και Νέοι Στόχοι

	2006	2009	Πρόοδος	Νέοι στόχοι ¹	
	Στοχοθέτηση	Υλοποίηση		2015	2017
Περιβαλλοντικό Αποτύπωμα					
Πιστοποίηση κατά ISO14001 ή άλλου ισοδύναμου όλων των εργοστασίων τσιμέντου που ανήκουν πλήρως στον Όμιλο (%)	100%	89%	↑		
Πιστοποίηση κατά ISO14001 ή άλλου ισοδύναμου όλων των ενεργών λατομείων που ανήκουν πλήρως στον Όμιλο (%)	100%	75%	↑		
Πιστοποίηση κατά ISO14001 ή άλλου ισοδύναμου όλων των εργοστασίων παραγωγής κονιαμάτων που ανήκουν πλήρως στον Όμιλο (%)	100%	100%	✳		
Προετοιμασία μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και εφαρμογή πλάνων αποκατάστασης για όλα τα ενεργά λατομεία που ανήκουν πλήρως στον Όμιλο (%)	100%	48%	↑	100%	
Μείωση ειδικών εκπομπών ^{2,3} CO ₂ ανά τόνο προϊόντος ⁴ σε σύγκριση με το 1990 (g/t προϊόντος)	-15%	-16%	✳	περαιτέρω -7%	
Μείωση εκπομπών σκόνης ⁵ ανά τόνο κλίνκερ σε σύγκριση με το 2003 (g/t κλίνκερ)	-70%	-63,8%	↑	95g/t κλίνκερ	
Μείωση εκπομπών ⁶ SO _x ανά τόνο κλίνκερ σε σύγκριση με το 2003 (g/t κλίνκερ)	-40%	-42,3%	✳	240g/t κλίνκερ	
Μείωση εκπομπών ⁶ NO _x ανά τόνο κλίνκερ σε σύγκριση με το 2003 (g/t κλίνκερ)	-45%	-34,7%	↑	1,670g/t κλίνκερ	
Αύξηση της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων για την παραγωγή κλίνκερ	4%	1,5%	↑		10%
> Ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης υδάτινων πόρων για όλα τα εργοστάσια τσιμέντου και σκυροδέματος έως το 2012		449 lt/t τσιμέντου	↑		
> Μείωση ειδικής κατανάλωσης νερού κατά 16% έως το 2015				350 lt/t τσιμέντου	
Εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικής επίδοσης για κάθε ένα από τα εργοστάσια τσιμέντου που ανήκουν στον Όμιλο ανά διετία	100%	100%	↑		
Κοινωνικό Αποτύπωμα					
Κανένα θανατηφόρο ατύχημα		0		0	
Κανένα σοβαρό ατύχημα		0		0	
Εμπέδωση και διατήρηση «νοοτροπίας και συμπεριφοράς πρόληψης ατυχημάτων» σε όλο το άμεσο και έμμεσο απασχολούμενο δυναμικό			↑		
Επίτευξη άριστων επιδόσεων στο Δείκτη Συχνότητας Ατυχημάτων που σχετίζεται με απώλεια χρόνου εργασίας		2.64	✘	1	

Υπο εξέλιξη

Εκπλήρωση στόχου

Μη εκπλήρωση στόχου

¹ Όλοι οι νέοι στόχοι έχουν υπολογισθεί με το ποσοστό συμμετοχής που κατέχει ο Όμιλος το 2009, ενώ οι στόχοι που αφορούν την περίοδο 2006-2010 έχουν υπολογισθεί βάσει της παραγωγικής δυναμικότητας του Ομίλου TITAN το 2006.

² Οι στόχοι για τις εκπομπές CO₂ έχουν σημείο αναφοράς το 1990 σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο.

³ Συνολικές εκπομπές CO₂ δεν περιλαμβάνουν εκπομπές προερχόμενες από οδικές μεταφορές προϊόντων, υλικών και προσωπικού εκτός των εγκαταστάσεων του Ομίλου.

⁴ Ως προϊόν ορίζονται τα παραγόμενα από τσιμέντο προϊόντα σύμφωνα με τον ορισμό το WBCSD.

⁵ Ο στόχος για τις εκπομπές σκόνης έχει αναθεωρηθεί το 2008 ώστε να ληφθούν υπόψη οι νέες γραμμές παραγωγής που θα τεθούν σε εφαρμογή το 2010. Ο αρχικός στόχος ήταν 110g/t προϊόντος.

⁶ Οι στόχοι για τις εκπομπές SO_x και NO_x αναθεωρήθηκαν το 2009 ώστε να ληφθεί υπόψη η εφαρμογή τεχνολογιών μείωσης των εκπομπών NO_x στις υφιστάμενες γραμμές παραγωγής, στις νέες γραμμές που αποκτήθηκαν το 2008 και αυτές που θα ξεκινήσουν τη λειτουργία τους έως το 2010.

Σεμινάρια υγιεινής και ασφάλειας για εργολάβους και προσωπικό Δήμων

Στο προηγούμενο τεύχος τους οι «Τιτάνες» είχαν αναφερθεί σε δύο πρωτοβουλίες της Εταιρίας μας για την Ελευσίνα και το Θριάσιο Πεδίο, σε σύμπραξη με την τοπική κοινωνία (1 Μαρτίου 2010).

Η πρωτοβουλία για το Θριάσιο Πεδίο –συνάντηση επιχειρήσεων και άλλων ενδιαφερομένων μερών της περιοχής στις εγκαταστάσεις του εργοστασίου μας στο Καμάρι– απέφερε ένα πλέγμα συμπερασμάτων και προτάσεων εστιασμένων στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της Βιώσιμης Ανάπτυξης, την ενθάρρυνση του συλλογικού κοινωνικού έργου, του εθελοντισμού κ.ά. Οδήγησε επίσης στην άμεση σχεδίαση και πραγματοποίηση σειράς σεμιναρίων, με στόχο τη μεταλαμπάδευση των εμπειριών και γνώσεων των ενδιαφερομένων εταιριών σε εργολάβους και σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ιδιαίτερα στους τομείς της υγιεινής και ασφάλειας.

Την απόφαση για τη διοργάνωση των σεμιναρίων έλαβαν οι εκπρόσωποι πέντε εκ των Εταιριών που συμμετείχαν στη συνάντηση:

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΕΛΠΕ): Αναστάσιος Γιαννίτσας, Πρόεδρος του Δ.Σ., Ιωάννης Κωστόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος, Ευάγγελος Στράνης, Διευθυντής Δημοσίων & Εταιρικών Σχέσεων, Πηνελόπη Παγώνη, Διευθύντρια Υγιεινής, Ασφάλειας & Περιβάλλοντος, Άγγελος Κόκοτος, Διευθυντής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, Ράνια Σουλάκη, Προϊσταμένη Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων.

ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ: Θανάσης Λάππας, Διευθυντής Λειτουργιών, Νίκος Κριτσαντώνης, Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού, Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου, Διευθυντής Υγιεινής και Ασφάλειας, Βασιλική Προδρομίδου, Υπεύθυνη Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, Βασίλης Σκαράκης, Διευθυντής Παραγωγής.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΣΦΑ): Σεραφείμ Ιωαννίδης, Συντονιστής Διευθυντής Ασφάλειας Υγιεινής, Περιβάλλοντος & Ποιότητας.

POLYECO: Ιωάννης Πολυχρονόπουλος, Γενικός Διευθυντής, Νόρα Μιχαλολιάκου, Διευθύντρια marketing και Επικοινωνίας.

TITAN: Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος, Σύμβουλος Διοίκησης, Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου, Νέλλος Κανελλόπουλος, Διευθυντής Εξωτερικών Σχέσεων του Ομίλου, Σωκράτης Μπαλτζής, Γενικός Διευθυντής Τομέα Ελλάδος και πολλά ανώτερα στελέχη.

Οι εταιρίες ΕΛΠΕ, Χαλυβουργική και TITAN συνεργάστηκαν στη σχεδίαση, στην πραγματοποίηση και στο συντονισμό των σεμιναρίων.

Οι πρώτοι δύο κύκλοι σεμιναρίων έγιναν τον περασμένο Απρίλιο (βλ. τεύχος «Τιτάνων» Μαΐου 2010).

Ο 3ος κύκλος πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις των ΕΛΠΕ στον Ασπρόπυργο (25-27 Μαΐου) με θέμα «Βελτίωση συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας υπεύθυνων εργολαβικών συνεργείων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων».

Εισηγητές-ομιλητές ήταν: Από τα ΕΛΠΕ οι Πηνελόπη Παγώνη, Διευθύντρια Υγιεινής, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος, Ιφιγένεια Φράγκου και Γιώργος Γκότσης, Τεχνικοί Ασφαλείας Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων· από τη Χαλυβουργική οι Θανάσης Λάππας, Διευθυντής Λειτουργιών, Κώστας Κωνσταντίνου, Διευθυντής ΥΑΕ και από τον TITANA οι Μιχάλης Μπαρμπούτης, Διευθυντής Υγιεινής και Ασφάλειας Τομέα Ελλάδος, Λευτέρης Αναστασάκης, Προϊστάμενος Εξωτερικών Βιομηχανικών Σχέσεων, Γιάννης Κοκκινόπουλος, Τεχνικός Ασφαλείας Εργοστασίου Ελευσίνας, καθώς επίσης οι Σεραφείμ Λαϊνάς και Χρύσα Ροκοπάνου, Τεχνικοί Ασφαλείας των εργολαβικών εταιριών Λαδόπουλου και ΜΕΣΚΑ, αντίστοιχα.

Για τον απολογισμό και την αξιολόγηση της πρώτης φάσης των πρωτοβουλιών αυτών και τη σχεδίαση των επόμενων ενεργειών έγινε στις εγκαταστάσεις των ΕΛΠΕ στις 4 Ιουνίου συνάντηση στελεχών του TITANA (Λευτέρης Αναστασάκης), της Χαλυβουργικής (Θανάσης Λάππας, Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου) και των ΕΛΠΕ (Πηνελόπη Παγώνη).

Από την εκδήλωση στο εργοστάσιο Καμαρίου.

Μεταξύ άλλων στη συνάντηση αυτή:

- Διαπιστώθηκε ότι υπήρξε μεγάλη ανταπόκριση των εργολάβων για συμμετοχή στα σεμινάρια (90% των εργολάβων κάθε εταιρίας έλαβαν μέρος στους τρεις κύκλους) και ενδιαφέρον εκ μέρους τους για επέκταση των σεμιναρίων.
- Αποφασίστηκε να σταλεί επιστολή - ερωτηματολόγιο προς όλους τους εργολάβους και με βάση τις απόψεις-προτάσεις τους να σχεδιασθούν τα επόμενα σεμινάρια με πιθανή έναρξη από το Σεπτέμβριο 2010.

Εξ άλλου, ολοκληρώθηκε στις 17-18 Μαΐου ένα σεμινάριο στο Δήμο Ελευσίνας, που είχε αρχίσει στις 19 Απριλίου, με θέμα «Βελτίωση συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας του προσωπικού αποκομιδής απορριμμάτων των Δήμων».

Εισηγητές ήταν τρεις ειδικοί επιστήμονες του Ελληνικού Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ): Σπύρος Δρίβας και Βασίλης Δρακόπουλος, Ιατροί Εργασίας, Θεώνη Κουκουλάκη, Εργονόμος.

Οι ομιλίες τους αφορούσαν σε θέματα προστασίας από φυσικούς και βιολογικούς παράγοντες, ορθής χρήσης μέσων προστασίας (μάσκα, γάντια, ανακλαστικό γιλέκο κ.ά.), προστασίας από γενικούς κινδύνους κατά την αποκομιδή απορριμμάτων και ιδιαίτερα τη νύχτα, θέματα Α' Βοηθειών κ.ά.

Το ίδιο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στους Δήμους Ασπρόπυργου και Μαγούλας για το προσωπικό αποκομιδής των απορριμμάτων τους.

- Στον Ασπρόπυργο (Πνευματικό Κέντρο Δήμου, 14-15 και 28-29 Ιουνίου) την έναρξη του σεμιναρίου κήρυξαν ο Αντιδήμαρχος

Αναστάσιος Παπαδόπουλος και ο Κωνσταντίνος Σάλτας, Διευθυντής Λατομικών Προϊόντων Τομέα Ελλάδος-Εντεταλμένος Σύμβουλος της INTERMPETON, και ο Λευτέρης Αναστασάκης, Προϊστάμενος Εξωτερικών Βιομηχανικών Σχέσεων του ΤΙΤΑΝΑ.

- Στη Μαγούλα (Δημαρχείο, 5-7 Ιουλίου) την έναρξη του σεμιναρίου κήρυξαν ο Δήμαρχος Θεόφιλος Ρόκκας, οι Αντιδήμαρχοι Φίλιππος Καλαμπόκης και Χαράλαμπος Ανδρώνης και ο Λευτέρης Αναστασάκης από την Εταιρία μας.

Χορηγός των σεμιναρίων αυτών ήταν ο ΤΙΤΑΝΑΣ.

Παράλληλα, έχει προχωρήσει ο σχεδιασμός για την υλοποίηση μιας ακόμη δέσμευσης των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στη συνάντηση της 1η Μαρτίου. Η δράση αυτή αφορά στη βιομηχανική κατάρτιση εργατοτεχνιτών. Την ευθύνη συντονισμού έχουν το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΒΕΠΕ, ο ΔΕΣΦΑ και ο ΤΙΤΑΝ.

Σχόλια για τα Σεμινάρια Υγιεινής και Ασφάλειας

«Πιστεύω ότι η από κοινού ανάληψη πρωτοβουλίας του Δήμου Ελευσίνας και του ΤΙΤΑΝΑ, στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της συνάντησης της 1 Μαρτίου 2010, στο θέμα της υγιεινής και ασφάλειας των συνεργείων καθαρισμού είναι μία εξαιρετικά χρήσιμη και επιτυχής ενέργεια. Απευθύνεται σε μία ομάδα εργαζομένων που εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους, οι οποίοι κίνδυνοι δεν είναι πάντα εμφανείς, ενώ στο συγκεκριμένο τομέα δεν είχε γίνει μέχρι τώρα κάποια εξειδικευμένη εκπαίδευση.

Η πρωτοβουλία καλύπτει την ανάγκη αυτή, πολύ περισσότερο αφού τα σεμινάρια έγιναν από εξειδικευμένους εισηγητές και επιστήμονες του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Ευχαριστώ τον ΤΙΤΑΝΑ για την άμεση ανταπόκρισή του, καθώς και για την κάλυψη του κόστους του τετραήμερου αυτού σεμιναρίου».

Γεώργιος Αμπατζόγλου

Δήμαρχος Ελευσίνας

«Απευθύνω τις ειλικρινείς ευχαριστίες του Δήμου μας, για το επιμορφωτικό σεμινάριο υγιεινής και ασφάλειας που έγινε, από την Εταιρία σας, στους εργαζόμενους του Δήμου μας, με μεγάλη επιτυχία. Το γεγονός αυτό, φανερώνει την υψηλή ευαισθησία του Ομίλου ΤΙΤΑΝ και στα θέματα αυτά».

Νικόλαος Μελετίου

Δήμαρχος Ασπροπύργου

«Η πρωτοποριακή πρωτοβουλία της εταιρίας ΤΙΤΑΝ να προσκαλέσει άλλες μεγάλες βιομηχανίες που δραστηριοποιούνται στο Θριάσιο για να ενώσουν τις δυνάμεις τους, την γνώση και την εμπειρία τους στα θέματα Υγιεινής και Ασφάλειας της εργασίας, με σκοπό να την μεταφέρουν στις εργολαβικές εταιρείες που συνεργάζονται, αξίζει συγχαρητηρίων και πραγματικής υποστήριξης.

Τις περισσότερες φορές ανάλογες πρωτοβουλίες δημιουργούν προβληματισμό για την επιτυχία τους καθώς υπάρχουν πολλά παραδείγματα αποτυχίας. Αυτό συμβαίνει κυρίως γιατί τα μέλη της ομάδας δεν μοιράζονται τις ίδιες αξίες, έχουν διαφορετικούς σκοπούς και διαφορετικές προτεραιότητες.

Στην πρώτη συνάντηση των στελεχών των εταιρειών ΤΙΤΑΝ, ΕΛΠΕ, ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ διέκρινα ότι μεταξύ μας υπήρχε συμφωνία για την αναγκαιότητα της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας, μοιραζόμασταν όλοι τις ίδιες αρχές Ασφάλειας και Υγείας καθώς και τους ίδιους προβληματισμούς, υπήρχε επίσης καλή χημεία μεταξύ των μελών, όλοι με πολλά χρόνια στη βιομηχανία.

Ο πρώτος κύκλος σεμιναρίων είχε επιτυχία. Συμμετείχαν οι ιδιοκτήτες των εργολαβικών εταιρειών και οι άμεσοι συνεργάτες τους -110 άτομα συνολικά. Πλέον είναι βέβαιο ότι η πρωτοβουλία αυτή με το κατάλληλο σχέδιο δράσης για τα επόμενα βήματα και την αποτελεσματική υλοποίησή του, μπορεί ουσιαστικά να βοηθήσει όλους μας και βεβαίως τις εργολαβικές εταιρείες στον κοινό στόχο που δεν είναι άλλος από την εξάλειψη των ατυχημάτων.

Η ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε θα συνεχίσει να υποστηρίζει την πρωτοποριακή πρωτοβουλία της εταιρείας ΤΙΤΑΝ και να συμμετέχει ενεργά παρέχοντας όλα τα απαραίτητα βοηθήματα (τεχνικά, ανθρώπινα και οικονομικά) ώστε να φέρει αποτελέσματα.

Τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό από την Ασφάλεια και Υγεία των ανθρώπων που εργάζονται στην βιομηχανία».

Θανάσης Λάμπας

Διευθυντής Λειτουργιών
ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΚΗ Α.Ε

Ιωάννης Γεωργακάκης

Ένας χρόνος συμπληρώνεται φέτος από τότε που έφυγε πρόωρα από κοντά μας ο Γιάννης Γεωργακάκης. Ένας συνεργάτης που αφιέρωσε τη σταδιοδρομία του στον ΤΙΤΑΝΑ και έγινε στυλοβάτης του. Συνεργάτης δεκαετιών (πάνω από 36 χρόνια), με άρτια επιστημονική κατάρτιση και απόλυτη αφοσίωση στο έργο του.

Γεννήθηκε στην Αθήνα στις 3 Σεπτεμβρίου 1948. Μοναχοπαίδι του Μανώλη και της Σοφίας, τους οποίους λάτρευε και σεβόταν. Αριστούχος μαθητής της Λεοντείου και αριστούχος απόφοιτος της Νομικής Σχολής Αθηνών. Από το γάμο του απέκτησε δύο παιδιά, τον Μανώλη (δικηγόρο) και τη Δέσποινα (διοικητικό επιστήμονα).

Από φοιτητής εργαζόταν στον ΤΙΤΑΝΑ, όπου προσελήφθη την 1η Δεκεμβρίου 1973, ως δικηγόρος, Προσηγής και φιλικός κέρδισε την αγάπη και την εκτίμηση όλων. Ιδιαίτερα επιμελής και οργανωτικός, ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικός χάρης

στο εύρος των γνώσεων και τις ηγετικές ικανότητές του. Το 1992 ανέλαβε Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών Εξωτερικού και το 1997 Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών του Ομίλου ΤΙΤΑΝ.

Έλεγε συχνά «ουδείς αναντικατάστατος». Όμως ο Γιάννης Γεωργακάκης, ο Γιάννης μας, ο άνθρωπος, ο πατέρας, ο συνεργάτης, ο αγαπημένος φίλος είναι και θα παραμείνει για πάντα αναντικατάστατος.

Αναμνήσεις από φίλους και συνεργάτες

Πέρασε ένας χρόνος από τότε που έφυγε ο Γιάννης Γεωργακάκης.

Πέρασε ένας χρόνος από τότε που εμείς στη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών (ΔΝΥ) χάσαμε έναν εξαιρετο συνάδελφο, ένα χαρισματικό διευθυντή, έναν καλό φίλο.

Ο Γιάννης ως δικηγόρος είχε τον κοινό νομικό νου, δηλαδή είχε την ικανότητα να αντιμετωπίζει τα νομικά θέματα με ορθή κρίση ακόμα κι αν δεν είχε την ειδική γνώση επ'αυτών.

Ο Γιάννης ως άνθρωπος ήταν αυτό που λέμε *bon viveur*. Ρουφούσε τη ζωή, λες και ήξερε ότι θα μας έφευγε γρήγορα, αιφνίδια, απρόσμενα.

Ο Γιάννης ως διευθυντής ήταν ιδανικός. Είχε την ικανότητα να σου εμπνέει σεβασμό όχι μέσω της αυστηρότητας ή της ιδιότητάς του, αλλά μέσω της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειάς του.

Οι δικηγόροι της ΔΝΥ κάναμε καλά τη δουλειά μας, μεταξύ άλλων, και για τον Γιάννη. Για να τον βγάζουμε ασπροπρόσωπο. Ο Γιάννης ήταν γεννημένος γι' αυτό που έκανε.

Ήταν γεννημένος δικηγόρος, ήταν γεννημένος διευθυντής νομικής υπηρεσίας, ήταν γεννημένος για τον Τίτανα.

Γιάννη ποτέ δεν σε ξεχάσουμε, ποτέ δεν θα σε ξεχάσω, ποτέ δεν θα ξεχάσω στη δύσκολη στιγμή της ζωής μου, όταν αυθόρμητα και ανιδιωτελώς, μου είπες «Τώρα, επαγγελματικά, εγώ είμαι ο πατέρας σου».

Ο Γιάννης συνεχίζει να κυριαρχεί στη σκέψη μας με την επιστημοσύνη, την κουλτούρα και την κοινωνική του παιδεία. Με την ευφυΐα, τη φαντασία, το κριτικό πνεύμα, τη γοητεία χωρίς όρια, καθ' υπέρβαση των ορίων του πανδαμάτορος χρόνου.

Γράφει κάπου η Κική Δημουλά κάπως έτσι: « Η μεγαλύτερη απόδειξη ότι έζησες είναι η απουσία σου». Ο στίχος αυτός ταιριάζει στον Γιάννη, που ευτύχησα να με περιλαμβάνει στους

φίλους του. Στον ελάχιστο για το ανάστημά του χώρο που μου δίνεται στο ετήσιο μνημόσυνό του, θα αρκεσθώ να επισημάνω δύο σημεία, τα χαρακτηριστικότερα, της προσωπικότητάς του, από τα πολλά που άφησε να θυμόμαστε.

Πρώτο την «οξεία τιτανίαση» (τιτανίαση = απίστευτη σχέση λατρείας με την εταιρεία ΤΙΤΑΝ) από την οποία έπασχε, με εμφανές σύμπτωμα την συνεχή αναφορά σε θέματα, κυρίως μη νομικά, σχετιζόμενα με την εταιρεία στις ιδιωτικές μας συναντήσεις βράδια, γιορτές, διακοπές ακόμα και όταν στην παρέα συμμετείχαν μη τιτανικοί και κάποιοι δυσφορούσαν. Ειρήσθω εν παρόδω ότι η ασθένεια αυτή είναι επιδημική στον ΤΙΤΑΝΑ και ίσως αυτή είναι μια σοβαρή παράμετρος της υγείας της εταιρείας και πρέπει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού και να περάσει στους νέους που έρχονται.

Δεύτερο και εξ ίσου σημαντικό, το απίστευτο ταλέντο στην απόδοση των ανεκδότων και γενικά των αστείων, που τον έκανε περιζήτητο στις παρέες.

Αδελφέ Γιάννη οι φίλοι σου θα νοιώθουν πάντα την απουσία σου – απόδειξη ότι έζησες.

Γιάννη, μας λείπεις πολύ...

Μας λείπεις το πρωί, που δεν είσαι εκεί να κοιτάξεις το ρολοί σου και να μας πεις καλημέρα.

Μας λείπεις στη διάρκεια της μέρας, που το

γραφείο σου είναι άδειο και η πόρτα σου ερμητικά κλειστή.

Μας λείπεις αργά το απόγευμα, που ήσουν πάντα εκεί και περνούσες από τα γραφεία μας, για να μας συμβουλευσεις και να μας εμπυκώσεις....

Μας λείπεις τα βράδια, όταν κουρασμένος αλλά πάντα καλοδιάθετος μας αποχαιρετούσες: «Χαίρετε! Ες αύριον!»

Μας λείπεις στα επαγγελματικά ταξίδια, που ακόμα και στις κρισιμότερες στιγμές, διατηρούσες την ευθυκρισία και το χιούμορ σου και μας μετέδιδες την αισιοδοξία σου ...

Έτσι πέρασε κιόλας ένας ολόκληρος χρόνος στον Τιτάνα και έτσι θα περάσουν πολλοί ακόμα...

Με την ανάμνησή σου πάντα στο μυαλό και στην καρδιά μας, ζωντανή, ζεστή, πολύτιμη...

Είναι δύσκολο σε λίγες γραμμές να εκφραστείς για τον Γιάννη και να χωρέσεις τα συναισθήματά και τις αναμνήσεις μιας πολύχρονης και γόνιμης συνεργασίας. Ο Γιάννης είχε μια σπάνια προσωπικότητα και μια αξεπέραστη αρχοντιά. Η απώλεια του τόσο ξαφνική και τόσο οδυνηρή στέρησε από τους άμεσους συνεργάτες του ένα πολύτιμο σύμβουλο και από την εταιρία μας ένα κομμάτι της ψυχής της.

Επιστήμων, υποδειγματικός επαγγελματίας, άν-

Ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου ΤΙΤΑΝ απονέμει στο Γιάννη Γεωργακάκη τιμητική διάκριση για την πολυετή υπηρεσία του στον ΤΙΤΑΝΑ.

θρωπος με σπάνιους συνδυασμούς χαρισμάτων, προς άμεση μίμηση. Αριστοκρατικός και απλός. Εν ισορροπία μεταξύ αυτοπεποίθησης και μετριοφροσύνης. Επιβλητικός και ταυτόχρονα προσηνης. Αυτάρκης ο ίδιος, δοτικός προς εμάς. Ευθύς, και έντονα ενδιαφέρων. Σε ευχαριστούμε από τα βάθη της καρδιάς μου, για το αρχέτυπο «ΙΕΓ» που μας παρέδωσες.

Ένας χρόνος πέρασε από τότε που έφυγε ο Γιάννης από τη ζωή. Έμεινε όμως στις καρδιές όλων μας. Άνθρωπος χαρισματικός, άνθρωπος που λάτρευε τη ζωή, μεγάλο μέρος της οποίας είχε αφιερώσει στο Τιτάνα, που αγαπούσε και φρόντιζε σαν μέλος της οικογένειας του. Το κενό που άφησε δύσκολα θα αναπληρωθεί.

Είναι δύσκολο να εκφράσει κανείς τα συναισθήματα του για το Γιάννη τόσο ως άνθρωπο όσο και ως συνεργάτη. Έλεγε συχνά, ουδείς αναντικατάστατος, αλλά πιστεύω πολλοί θα συμφωνήσουν πως ο Γιάννης είναι αναντικατάστατος. Η απώλεια του είναι οδυνηρή για όλους μας.

Πέρασε κιόλας ένας χρόνος από την απρόσμενη απώλεια του αγαπητού σε όλους Γιάννη Γεωργακάκη. Άνθρωπος ηθικός, έντιμος, οξυδερκής, ήπιος, ο Γιάννης Γεωργακάκης υπήρξε

απόλυτα ταυτισμένος με τις αρχές και αξίες του ΤΙΤΑΝΑ.

Είχα την τύχη να συνεργαστώ επί πέντε σχεδόν χρόνια μαζί του και όλοι στη νομική υπηρεσία είχαμε μόνο κέρδος από την παρουσία του, την υποστήριξη και πάντα σώφρονα και συναινετική τοποθέτησή του σε κάθε ζήτημα που τίθετο υπόψη του.

Η φιλία του υπήρξε πολύτιμο κεφάλαιο για κάθε έναν από εμάς που συνεργαστήκαμε στενά μαζί του. Η στάση ζωής του Γιάννη Γεωργακάκη αποτελεί φωτεινό παράδειγμα για όλους μας.

Όταν θα θέλουν οι Έλληνες να καυχηθούν,
«Τέτοιους βγάζει το έθνος μας» θα λένε...

Ποτέ από το χρέος μη κινούντες·
δίκαιους κ' ίσιους σ' όλες των τες πράξεις,
αλλά με λύπη κιόλας κ' ευσπλαχνία·

γενναίους και συντρέχοντες όσο μπορούνε·
πάντοτε την αλήθεια ομιλούντες...

(Αποσπάσματα από «Θερμοπύλες» και «Υπέρ της Αχαϊκής Συμπολιτείας πολεμήσαντες» του Κ. Καβάφη)

Γιάννη μας : Δώδεκα μήνες τώρα, όλοι μας...

όποτε μιλάμε για σένα, νιώθουμε ένα τεράστιο κενό στην καρδιά μας αλλά κι ένα χαμόγελο να έρχεται στα χείλη μας, γιατί μόνο με το χαμόγελο στα χείλη θυμόμαστε το δικό σου πρόσωπο...

όποτε λέμε ένα ανέκδοτο, σε μνημονεύουμε και λέμε πόσο πιο αστείο ήταν όταν το έλεγες εσύ, προσπαθώντας να σε μιμηθούμε όταν μας έκανες να σπαρταράμε από τα γέλια με τις ασύλληπτες ατάκες σου. («Κυκλοφορούν τα προβλήματα στον δρόμο και φωνάζουν: «Μιχαλάκη; Πού είσαι Μιχαλάκη»;»...)

όποτε αναφέρεται η Άνδρος, το γκολφ, τα ωραία αυτοκίνητα, οι ωραίες υπάρξεις, ή οποιοδήποτε καλό ανέκδοτο σε σκεφτόμαστε και χαιρόμαστε που είχαμε την τύχη να σε έχουμε γνωρίσει

όποτε συναντάμε μία δυσκολία στην δουλειά (κι έχουμε συναντήσει ουκ ολίγες αυτούς τους μήνες...), αναζητάμε την σωστή σου κρίση σου και τον κοινό σου νου, – και αυτό όχι μόνο σε νομικά θέματα...

όποτε νιώθουμε την ανάγκη να μιλήσουμε σε ένα φίλο, κινούμαστε άθελά μας προς το γραφείο σου, εκεί που, συνειδητά ή μη, όλοι καταφεύγαμε...

όποτε έχουμε ανάγκη συμβουλής και στήριξης πατρικής, νιώθουμε αφάνταστα την έλλειψή σου, ένα τεράστιο κενό που ακόμη και τώρα συνεχίζει να μεγαλώνει...

Ο Πάννης μας, ο άνθρωπος με την ζεστή καρδιά, το απίθανο μυαλό και την σπάνια συναισθηματική νοημοσύνη, ο άνθρωπος που μας τιμούσε με την φιλία του και ήταν πάντα δίπλα μας να μας προσφέρει την εύστοχη και ανθρώπινη συμβουλή και συνδρομή του, όπως όλοι τον θυμόμαστε είχε μια τρομερή αίσθηση ιδιαίτερου και λεπτού χιούμορ που πάντα διαπερνούσε όλη την πολύ ανθρώπινη συμπεριφορά του.

Αξέχαστες μένουν στη μνήμη μας οι εκδρομές μας στην αγαπημένη του Αράκωβα, που πηγαίναμε πολλές φορές μαζί με το Γιώργο, τον Κώστα, τον Μιχάλη, το Χρήστο και τόσους πολλούς φίλους.

Θα ήθελα να εκφράσω τα συναισθήματά μου, και να περιγράψω την προσωπικότητα του Γιάννη, που μου έκανε την τιμή να είναι καρδιακός μου φίλος, με μια μαντινάδα τιμώντας και τον τόπο καταγωγής του που τόσο υπερήφανος ήταν για αυτόν.

Μια μαντινάδα για τον Κρητικό

Άλλον ποτέ δε γνώρισα με χιούμορ πιο πηγαίο σε ό,τι και αν ξεστόμιζε το γέλιο ήταν μοιραίο.

Τον Παναγόπουλο έλεγε θα κάνω νοικοκύρη αλλιώς να μάρτυς μου ο Θεός θα κάνω χαρακίρι.

Την τελευταία τη φορά που μου γνωρίζει φίλη λέει μ' αγωνία αθλητή στο τελευταίο μίλι:

'εγώ δεν έχω πρόβλημα κι άλλες να του γνωρίσω

μα όλο τον δίνουμε κι αυτές μας τον γυρνάνε πίσω'.

Με φίλους, στο αγαπημένο του νησί, την Άνδρο (πάνω) και παίζοντας γκολφ (κάτω).

Ακρόπολη: Μοναδικό μνημείο πολιτισμού και φύσης

Η Ακρόπολη με το βράχο και τις κλιτύς της αποτελεί όχι, μόνο, έναν από τους σπουδαιότερους στον κόσμο αρχαιολογικούς χώρους αλλά και πολύτιμο πνεύμονα πρασίνου, ένα λειτουργικό κομμάτι ενός πολυσήμαντου οικοσυστήματος με ζωντανή βιοποικιλότητα μέσα στο κέντρο της Αθήνας.

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσες πληροφορίες για το θέμα περιέχονται στο Ημερολόγιο 2010 «Ακρόπολη, Μνημείο Πολιτισμού και Φύσης» που εκδόθηκε από την Α΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Την ομάδα εργασίας αποτελούσαν οι Σοφία Μοσχονησιώτη και Έφη Κασάπογλου, αρχαιολόγοι, Έρη Πακλατζίδη, τοπογράφος μηχανικός, Μαρία Ρουμάντζη, σχεδιάστρια, Γρηγόρης Τσούνης και Λάμπρος Τσούνης, φωτογραφίες.

Τη σημασία του αρχαιολογικού αυτού χώρου ως βιότοπου ιδιαίτερης αξίας υπογραμμίζει στην εισαγωγή του Ημερολογίου ο Προϊστάμενος της Α΄ Εφορείας Δρ. Αλέξανδρος Μάντης.

Μαζί με τις κάπαρες, τις μαργαρίτες, τις παπαρούνες και τα χαμομήλια υπάρχουν ενδημικά και σπάνια φυτά. Ένα από αυτά, το πιο σημαντικό ενδημικό, είναι η *Micromeria acropolitana*, η οποία φύεται αποκλειστικά και μόνο στο λόφο της Ακρόπολης. Το μέχρι πρόσφατα θεωρούμενο ως εξαφανισμένο είδος εντοπίστηκε εκ νέου το 2006 από το βιολόγο Γρηγόρη Τσούνη και από το Λάμπρο Τσούνη, ενώ η ύπαρξή του επιβεβαιώθηκε το καλοκαίρι 2009. Πρόκειται για φυτό από τα πιο σπάνια και μοναδικά στον κόσμο, με μακραίωνη ιστορία. Άλλα ενδημικά και σπάνια είδη του λόφου της Ακρόπολης είναι οι Κενταύριες, οι Ίνουλες, οι

Καμpanούλες, οι Νιγκέλες, τα Ορνιθόγαλα, οι Σκροφουλάριες.

Δεν υστερεί σε ποικιλία και αξία η πανίδα της περιοχής του Ιερού Βράχου. Όλες τις εποχές του χρόνου στα βράχια της Ακρόπολης βρίσκουν καταφύγιο τα σπάνια Βραχοκιρκίνεζα, οι Γαλαζοκότσυφες, τα Γεράκια και τα Αγριοπερίστερα. Το σύμβολο της Θεάς Αθηνάς και της σοφίας η Κουκουβάγια φωλιάζει ακόμη και σήμερα στα κυπαρίσσια που βρίσκονται κοντά στο θέατρο του Διονύσου.

Στους χειμωνιάτικους φτερωτούς επισκέπτες του χώρου συγκαταλέγονται το Ξεφτέρι, ο Πετρίτης, η Τύτω, η Σαχτοσουσουράδα, η Λευκοσουσουράδα, ο Φυλλοσκόπος, ο Κοκκινόλαϊμης, η Τσίχλα, η Γαλαζοπαπαδίτσα, το Ψαρόνι και ο Σπίνος. Την άνοιξη μπορεί να παρατηρήσει κανείς να πετούν πάνω από τον Ιερό Βράχο, σε διαφορετικούς σχηματισμούς, τα Σταβλοχελιδόνα, οι Σταχτάρες, τα Κοτσύφια και οι Τσαλαπετεινοί.

Η περιοχή της Ακρόπολης είναι επίσης πλούσια σε ασπόνδυλα, έντομα, πεταλούδες, σε χερσοχελώνες και διάφορα άλλα ερπετά.

Εύστοχα το Ημερολόγιο χαρακτηρίζει την Ακρόπολη «Μνημείο Πολιτισμού και Φύσης». Όπως αναφέρει ο Δρ. Μάντης, το 2009 δρομολογήθηκε «ένα συστηματικό πρόγραμμα πολλαπλών παρεμβάσεων, με στόχο όχι μόνο να διασωθεί, αλλά και να αναδειχθεί το σπάνιο και πολύτιμο οικοσύστημα του λόφου».

Το φυτό
*Micromeria
acropolitana*

Η «Συμφωνία της Κοπεγχάγης» για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Κοπεγχάγη: Χαμηλώνοντας τον πήχη των προσδοκιών μας

Η Διάσκεψη της Κοπεγχάγης για την κλιματική αλλαγή, το Δεκέμβριο του 2009, θεωρήθηκε κατ' αρχήν αποτυχία σχετικά με την επίτευξη του κυρίως στόχου της: Της συμφωνίας, δηλαδή, των κρατών σε ένα νομικά δεσμευτικό πλαίσιο μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) μετά το 2012, οπότε και εκπνέει η αρχική περίοδος εφαρμογής του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

Στις 12 ημέρες που διήρκησαν οι διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, η πρόοδος που σημειώθηκε ήταν εξαιρετικά περιορισμένη και μόνο την τελευταία μέρα των συζητήσεων και μετά από προσωπική παρέμβαση των ηγετών πέντε χωρών (ΗΠΑ, Κίνας, Ινδίας, Βραζιλίας και Ν. Αφρικής) κατέστη δυνατή η σύναψη της επονομαζόμενης πλέον «Συμφωνίας της Κοπεγχάγης».

Τί προβλέπει τελικά η «Συμφωνία»

Στο κείμενο της «Συμφωνίας» επαναδιατυπώνονται κάποιοι γενικοί στόχοι και καταγράφεται η ανάγκη μιας μακροπρόθεσμης και σε παγκόσμια κλίμακα αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, με στόχο να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη στους 2°C μέχρι το 2050. Για την επίτευξη αυτού του στόχου αναγνωρίζεται ότι όλες οι χώρες του πλανήτη θα πρέπει να περιορίσουν τις εκπομπές CO₂, η κάθε μια ανάλογα με τη σχετική οικονομική ισχύ της.

Έτσι, τα ανεπτυγμένα κράτη, τα οποία κατά γενική ομολογία έχουν συμβάλει στη δημιουργία και όξυνση του φαινομένου του θερμοκηπίου, αναγνώρισαν την ανάγκη να μειώσουν σε απόλυτα μεγέθη τις εκπομπές CO₂ μέχρι το 2020. Από την άλλη πλευρά, οι αναπτυσσόμενες χώρες (συμπεριλαμβανομένων της Κίνας, της Ινδίας, της Βραζιλίας) δεσμεύτηκαν για πρώτη φορά να λάβουν μέτρα για τον περιορισμό της

Αφίσες της Παγκόσμιας Οργάνωσης για το Περιβάλλον (UNEP).

επίδρασης των δικών τους εκπομπών CO₂ στο κλίμα, λαμβάνοντας όμως υπόψη τη διατήρηση της αναπτυξιακής τους προοπτικής.

Η «Συμφωνία» δεν προέβλεπε συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους για τη μείωση των εκπομπών CO₂ για καμία από τις δύο κατηγορίες χωρών –που ήταν και το μεγάλο ζητούμενο της Διάσκεψης– και έδινε περιθώριο μέχρι την 31η Ιανουαρίου 2010, ώστε η κάθε χώρα να δεσμευτεί οικειοθελώς στη βάση ποσοτικών στόχων. Πράγματι, η διαδικασία αυτή ολοκληρώθηκε, αλλά τα αποτελέσματά της ήταν μάλλον απογοητευτικά, αφού οι συνολικές δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί δεν είναι –σύμφωνα με πολλούς επιστήμονες– επαρκείς, ώστε να διευκολύνουν την επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου.

Ωστόσο, παρά τις όποιες ελλείψεις της «Συμφωνίας» υπάρχουν και κάποια θετικά σημεία, αφού για πρώτη φορά προβλέπεται η σύσταση ενός Κλιματικού Μηχανισμού Χρηματοδότησης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, ο οποίος θα διαχειρίζεται ετησίως κεφάλαια που θα ανέλθουν στα \$100 δισεκατομμύρια μέχρι το 2020. Τα κεφάλαια αυτά θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις αναπτυσσόμενες χώρες, τόσο για τη μείωση των δικών τους εκπομπών CO₂, όσο και για τη λήψη μέτρων προστασίας τους έναντι των αναπόφευκτων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

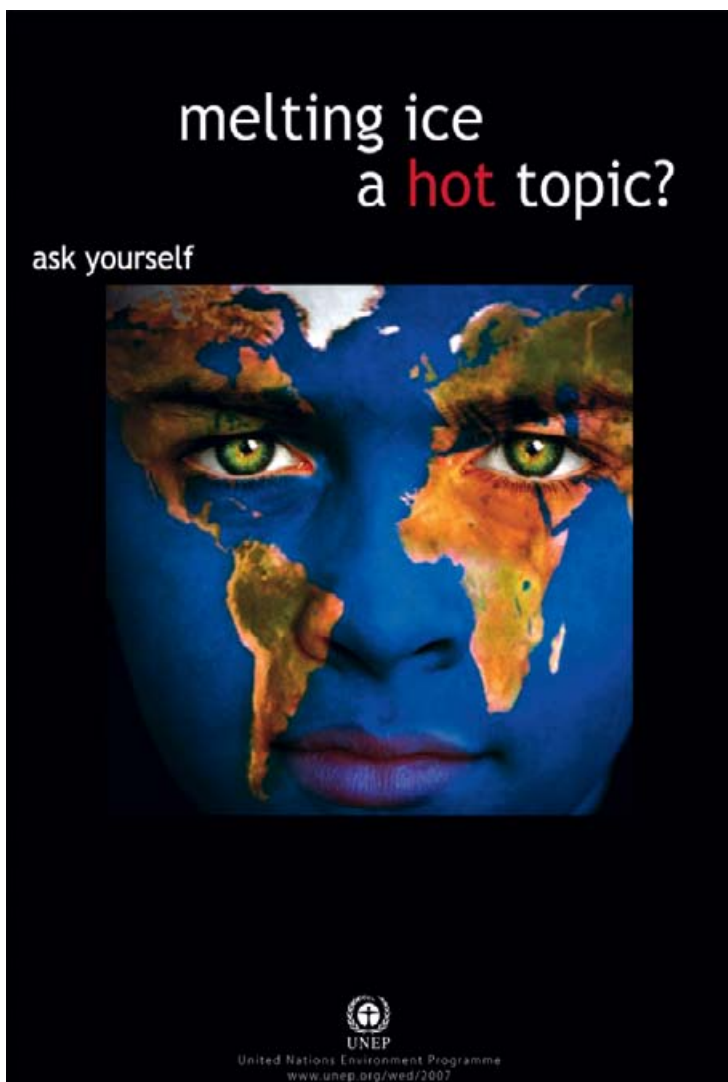
Συνολικά, η αδυναμία της παγκόσμιας κοινότητας να συμφωνήσει στην Κοπεγχάγη επί ενός συγκεκριμένου, φιλόδοξου οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αν δεν αποτελεί αποτυχία, σίγουρα σηματοδοτεί την απώλεια μιας μεγάλης ευκαιρίας για την έγκαιρη και αποτελεσματική «καταπολέμηση» του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Επόμενη στάση: Μεξικό

Η επόμενη Διάσκεψη του ΟΗΕ για το Περιβάλλον έχει προγραμματιστεί να γίνει τον ερχόμενο Δεκέμβριο στο Μεξικό. Αν και οι προσδοκίες, στον απόηχο της Διάσκεψης της Κοπεγχάγης, είναι χαμηλές, η εμπειρία από τις διαπραγματεύσεις της περασμένης χρονιάς θα αποτελέσει ένα χρήσιμο οδηγό για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που θα παρουσιαστούν. Όπως σημείωσε ο Διεθνής Τύπος: Η Κοπεγχάγη μας έμαθε πολλά. Η Κίνα είναι μια δύναμη με αποφασιστικό βάρος στη διεθνή σκηνή. Η Ευρώπη έχει μεγάλες φιλοδοξίες αλλά μικρή επιρροή. Οι ΗΠΑ δεν αλλάζουν πολύ, με ή χωρίς τον Μπαράκ Ομπάμα.

Καθώς τα χρονικά περιθώρια στενεύουν, ο TITAN παραμένει σταθερά προσηλωμένος στην υποστήριξη μιας δίκαιης και αποτελεσματικής συμφωνίας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που θέτει ξεκάθαρους μακροχρόνιους στόχους και κίνητρα και παράλληλα διασφαλίζει ίσους όρους ανταγωνισμού.

Στο Μεξικό, η παγκόσμια κοινότητα έχει μια νέα ευκαιρία να ανταποκριθεί αποφασιστικά στη μείζονα περιβαλλοντική πρόκληση της εποχής μας. Ας ελπίσουμε αυτή τη φορά να την αξιοποιήσει.

Έκθεση Μήνυμα για το Περιβάλλον

Πολιτιστικό Κέντρο Ελευσίνας «Λεωνίδα Κανελλόπουλος»

Μια ακόμη σημαντική έκθεση φιλοξενεί φέτος το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Ελευσίνας «Λεωνίδα Κανελλόπουλος». Τίτλος της: «Ερυσίχθων, Σύγχρονη ανάγνωση του μύθου».

Η έκθεση, ενταγμένη στο πρόγραμμα «Δάσος - Ζωή - Πολιτισμός» της Ακαδημίας Αθηνών και του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας και έχει οργανωθεί από το Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, σε συνεργασία με το Δήμο Ελευσίνας.

Όπως και οι πέντε προηγούμενες εκθέσεις της περιόδου 2005-2009, η καλλιτεχνική αυτή εκδήλωση πραγματοποιείται με πρωτοβουλία και χορηγία του ΤΙΤΑΝΑ, σε συνεργασία με το Δήμο Ελευσίνας, στο συγκεκριμένο χώρο, που έχει αφιερωθεί στη μνήμη του επί σειρά ετών Προέδρου της Εταιρίας μας Λεωνίδα Κανελλόπουλου.

Σκοπός της είναι να υπογραμμίσει συμβολικά

–συσχετίζοντας τον αρχαίο μύθο του Ερυσίχθωνα με τη σύγχρονη παγκόσμια πραγματικότητα– πόσο οδυνηρές μπορεί να είναι για το φυσικό περιβάλλον και τη ζωή στον πλανήτη μας γενικότερα, οι επιπτώσεις της ανθρώπινης αφροσύνης και απληστίας.

Στην έκθεση συμμετείχαν με έργα τους πενήντα εννέα καταξιωμένοι καλλιτέχνες και δύο παιδιά ηλικίας 12 και 13 ετών, που με διάφορα μέσα στέλνουν το δικό τους μήνυμα, εμπνευσμένο από το μύθο του Ερυσίχθωνα. Επιμελήτρια της έκθεσης είναι η ιστορικός τέχνης Λουίζα Καραπιδάκη, μόνιμη συνεργάτης του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, με βοηθούς επιμελήτριες την Ελευθερία Καμπατάκη και τη Φανιώ Μιχαλοπούλου.

Η έκθεση εγκαινιάστηκε από το Δήμαρχο Ελευσίνας Γεώργιο Αμπατζόγλου, στις 5 Ιουλίου και θα λειτουργήσει μέχρι τις 3 Οκτωβρίου 2010.

Ο Δήμαρχος Ελευσίνας, στην ομιλία του, αναφέρθηκε στο μήνυμα της έκθεσης, εξήρε τη σημασία της συμμετοχής του Δήμου στο Πρό-

γραμμα «Δάσος - Ζωή - Πολιτισμός», η οποία ενισχύει την αυτοπεποίθηση της πόλης να συμβάλει δυναμικά σε ένα σύγχρονο προβληματισμό μεταξύ φορέων της χώρας μας και ευχαρίστησε τους συντελεστές της έκθεσης. Ιδιαίτερα τόνισε την προσφορά του «μεγάλου χορηγού», του ΤΙΤΑΝΑ, ο οποίος «τα τελευταία χρόνια, με τη συμβολή του σε σημαντικά πολιτιστικά γεγονότα, μας βοηθά να ορίζουμε ένα μέλλον διαφορετικό, έξω από τα στενά γεωγραφικά όρια της πόλης, ανταποκρινόμενα έτσι στην ιστορία μας και την αυξημένη κινητικότητα της σύγχρονης εποχής».

Τη συνεργασία με το Δήμο Ελευσίνας και την ενεργό παρουσία του ΤΙΤΑΝΑ στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης υπογράμμισε και ο Νέλλος Α. Κανελλόπουλος, Διευθυντής Εξωτερικών Σχέσεων του Ομίλου ΤΙΤΑΝ.

Στην τελετή των εγκαινίων, μίλησαν επίσης η Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, Διευθύντρια του Κέντρου Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών και η επιμελήτρια της έκθεσης Λουίζα Καραπιδάκη.

Στο πλαίσιο της έκθεσης εκδόθηκε λεύκωμα με χορηγό τον ΤΙΤΑΝΑ.

Όπως επισημαίνει στον πρόλογο του λευκώματος ο Νέλλος Α. Κανελλόπουλος: «Ακολουθώντας τα σημεία των καιρών, το αντικείμενο της φετινής έκθεσης επιθυμεί μεταφορικά να καταδείξει πόσο καταστροφική μπορεί να αποβεί η ανθρωπινή απληστία, ωθώντας μας στην αυτοσυγκράτηση και στην συνειδητοποίηση της ανάγκης να ευαισθητοποιηθούμε και να φροντίσουμε, μεταξύ άλλων, και το φυσικό περιβάλλον μας.

Κάθε έκθεμα των καλλιτεχνών, που μας τιμούν με τα έργα τους, παραπέμπει σε αυτήν ακριβώς την ευαισθησία και τη φροντίδα, που πρέπει να ενστερνιστούμε, όχι μόνο για τη δική μας ποιότητα ζωής, αλλά και κυρίως, γι' αυτήν των παιδιών μας και των παιδιών όλου του κόσμου».

Ο μύθος του Ερυσίχθωνα και το σκεπτικό της έκθεσης

Ο πρωτόγονος άνθρωπος, αντιμέτωπος με τα στοιχεία της φύσης, τα θεοποίησε και απέδιδε σ' αυτά τιμές για να τα εξευμενίσει. Όσο οι γνώσεις του για το φυσικό περιβάλλον αυξάνονταν, ανακάλυπτε πόσο εύθραυστες είναι οι ισορροπίες που το διέπουν και πως οφείλει να το προστατεύει για να είναι φιλικό μαζί του. Αυτή η προστασία περνούσε συχνά από την ιεροποίηση των ζωτικών στοιχείων της φύσης. Έτσι, δάση και άλση αφιερώνονταν σε θεότητες, τα δένδρα είχαν ψυχή, που τα προστάτευαν Δρυάδες, Αμαδρυάδες, Δενδρίτες θεοί, οι πηγές, τα ποτάμια, οι λίμνες είχαν τις νεράιδες, τις νύμφες, τις λάμιες που απέτρεπαν τον επίδοξο πλεονέκτη να επωφεληθεί, υπονομεύοντας το μέλλον των επόμενων γενεών. Ο μύθος του Θεσσαλού Ερυσίχθωνα, που διασώζει στον Ύμνο στη θεά Δήμητρα ο

ποιητής Καλλίμαχος, δείχνει πως οι αρχαίοι Έλληνες είχαν αντιληφθεί ότι ο άνθρωπος απέναντι στη φύση πρέπει να είναι περιειδής και ευσεβής. Διαφορετικά θα υποστεί, αργά ή γρήγορα τις συνέπειες των ενεργειών του. Ο Ερυσίχθων υπήρξε ένας πλεονέκτης, βέβηλος και ασεβής άνθρωπος. Η επιθυμία του να κόψει το ιερό δένδρο της Δήμητρας, παρά τις παρακλήσεις και τις προειδοποιήσεις της νύμφης που το κατοικούσε, οδήγησε στην τιμωρία του με ακόρεστη πείνα. Αφού κατανάλωσε ό,τι του ανήκε, αλλά και ό,τι ανήκε στο περιβάλλον του, έφαγε τα ίδια του τα μέλη και πέθανε, χωρίς ποτέ να ικανοποιήσει την πείνα του. Ο μύθος συμβολικά αποδίδει την αδηφαγία, την αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, που καταναλώνει χωρίς μέτρο και πέρα από τις ανάγκες του ο άνθρωπος.

Λύσεις αξίας από την INTERMPETON στην κατασκευή βιομηχανικών δαπέδων

Συνεχίζοντας μια μακρόχρονη παράδοση καινοτομιών, η INTERMPETON ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε. (ΙΔΥ), θυγατρική του Ομίλου ΤΙΤΑΝ, παράγει ειδικά προϊόντα έτοιμου σκυροδέματος με υψηλή προστιθέμενη αξία. Τα προϊόντα αυτά ενισχύουν τον ηγετικό ρόλο της Εταιρίας στον κλάδο του έτοιμου σκυροδέματος και προσφέρουν αξιόπιστη λύση στον πελάτη.

Πρόσφατα η Εταιρία εισήγαγε στην ελληνική αγορά το νέο σκυροδεμα με εμπορική ονομασία INTERSTEEL. Για το προϊόν αυτό μας δίνουν πληροφορίες ο Κώστας Γεωργίου, Υπεύθυνος Διασφάλισης Ποιότητας και Σχεδιασμού Νέων Προϊόντων της ΙΔΥ και ο Γρηγόρης Νικήτας, Υπεύθυνος Marketing Κλάδων Αδρανών και Σκυροδέματος της ΙΔΥ.

Το INTERSTEEL αυτό αποτελεί την επώνυμη, διαφοροποιημένη λύση αξίας της ΙΔΥ και καλύπτει την ανάγκη της ελληνικής αγοράς για την κατασκευή βιομηχανικών δαπέδων υψηλών

προδιαγραφών οπλισμένων με μεταλλικές ίνες. Το προϊόν αυτό είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας του Marketing και της Υπηρεσίας Διασφάλισης Ποιότητας και Σχεδιασμού Νέων Προϊόντων της ΙΔΥ. Τα πλεονεκτήματα του καινοτόμου προϊόντος είναι τα εξής:

- Κατάλληλη σύνθεση, ώστε να καθίσταται δυνατή η πλήρης ενσωμάτωση, ανάμιξη και ο διασκορπισμός των μεταλλικών ινών σε όλη τη μάζα του σκυροδέματος και να επιτυγχάνεται τελική επιφάνεια δαπέδου μη επηρεαζόμενη από την παρουσία των ινών.
- Δυνατότητα ενσωμάτωσης άνω των 20 κιλών μεταλλικών ινών ανά κυβικό μέτρο
- Κατάλληλη υπολογισμένη εξίδρωση (bleeding) για την υποδοχή της επίπασης των επιφανειακών σκληρυντών.
- Ρυθμισμένη έναρξη πήξης, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στον εφαρμοστή να ξεκινά τη διαδικασία της μηχανικής λείανσης-επεξεργασίας

INTERSTEEL

Διάστρωση του INTERSTEEL με ειδικό μηχάνημα που ρυθμίζει αυτόματα την επιπεδότητα του δαπέδου (laser screed).

Εκφόρτωση του INTERSTEEL στο χώρο διάστρωσης απευθείας από το αυτοκίνητο-αναμικτήρα.

της επιφάνειας του δαπέδου σε τρεις ώρες από την έναρξη της διάστρωσης.

- Ολοκλήρωση της μηχανικής λείανσης - επεξεργασίας επιφάνειας δαπέδου στον ελάχιστο δυνατό χρόνο

Τα πλεονεκτήματα του INTERSTEEL έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον πελάτη, διότι διασφαλίζουν μια ποιοτική, σίγουρη λύση για την κατασκευή βιομηχανικών δαπέδων υψηλής ανθεκτικότητας. Το INTERSTEEL έχει ιδιαίτερη απήχηση στους εργολάβους κατασκευής βιομηχανικών δαπέδων υψηλών απαιτήσεων, διότι προσφέρει ταχύτητα, ευκολία, και ομοιογενή κατανομή ινών στο δάπεδο, εκπληρώνοντας στο ακέραιο τις τεχνικές προδιαγραφές της μελέτης κατασκευής.

Οι μεταλλικές ίνες του INTERSTEEL επιτυγχάνουν πολύ μεγάλη απορρόφηση ενέργειας που είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ανθεκτικότητα του δαπέδου. Η ειδικά μελετημένη σύνθεση του INTERSTEEL διασφαλίζει τρισιδιάστατη διασπορά των ινών μέσα στη μάζα του δαπέδου ώστε να σταματούν την εξέλιξη των ρηγματώσεων, δρώντας ως γέφυρες συρραφής.

Πρόσφατα, η INTERΜΠΕΤΟΝ / Τομέας Αττικής, εξυπηρέτησε το μεγαλύτερο βιομηχανικό δάπεδο που έχει κατασκευαστεί με INTERSTEEL, στο έργο ανέγερσης κτιρίου Logistics στη Μάνδρα Αττικής. Η μελέτη του έργου προέβλεπε την κατασκευή βιομηχανικών δαπέδων συνολικής επιφάνειας 11.000 τετραγωνικών μέτρων με κατηγορία αντοχής C25/30, μέγιστο κόκκο 31,5 mm και εργασιμότητα στο έργο μεταξύ 13 - 14εκ. Με συντονισμένες προσπάθειες του Εμπορικού Τμήματος ΙΔΥ Αττικής ο πελάτης και οι επιβλέποντες μηχανικοί του έργου

επέλεξαν το INTERSTEEL για την κατασκευή του δαπέδου. Οι σκυροδετήσεις και οι επιδόσεις του INTERSTEEL έλαβαν εξαιρετικά κολακευτικά σχόλια από τους ιδιαίτερα σχολαστικούς και απαιτητικούς μηχανικούς της.

Την επίβλεψη του έργου κατασκευής για λογαριασμό του πελάτη είχε ο Νίκος Μαρσέλλος, μέλος της συντακτικής επιτροπής του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος 1997 και μέλος της ομάδας εργασίας ΕΛΟΤ για τη σύνταξη του προτύπου ΕΛΟΤ EN 206-1.

Η εξυπηρέτηση του έργου έγινε από την πλήρως αυτοματοποιημένη μονάδα παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος που βρίσκεται στη Μάνδρα Αττικής, με άψογο συντονισμό και τροφοδοσία, ώστε να διαστρώνονται άνω των 1.500 τετραγωνικών μέτρων ημερησίως.

Το INTERSTEEL παράγεται στα σύγχρονα, πλήρως αυτοματοποιημένα εργοστάσια της INTERΜΠΕΤΟΝ, που διαθέτουν Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας κατά EN ISO 9001:2000, Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης της Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία 1801 και Σύστημα Διαχείρισης Περιβάλλοντος EN ISO 14001: 2004 από τον Ελληνικό Οργανισμό Πιστοποίησης (ΕΛΟΤ).

Η INTERΜΠΕΤΟΝ έχει αναπτύξει εξειδικευμένη τεχνογνωσία για την παραγωγή σκυροδεμάτων ινοπλισμένων με οποιαδήποτε δοσολογία μεταλλικών ή συνθετικών ινών ή ινών πολυπροπυλενίου για τις τυπικές διαστάσεις που διατίθενται στην ελληνική αγορά. Η τεχνογνωσία εφαρμόζεται σε βιομηχανικά δάπεδα και σε έργα που απαιτούν χρήση εκτοξευμένου σκυροδέματος (guniting).

Νέες διακρίσεις για τον ΤΙΤΑΝΑ

Τους τελευταίους μήνες η Εταιρία μας βραβεύθηκε στην Ελλάδα για επιτυχίες και άριστες πρακτικές της σε διάφορους τομείς δραστηριότητας.

Διεθνής διάκριση “Top Companies for Leaders”

Στις 7 Ιουλίου έγινε η απονομή του βραβείου στην Α.Ε. Τσιμέντων για τη διεθνή διάκριση που πέτυχε κατακτώντας την 1η θέση στον πίνακα των “Top Companies for Leaders” στην Ευρώπη και την 8η θέση στην αντίστοιχη παγκόσμια κατάταξη για το 2009.

Η κατάταξη αυτή είναι αποτέλεσμα εμπειριστατωμένης διεθνούς έρευνας με θέμα τις πρακτικές ηγεσίας στο πλαίσιο των επιχειρήσεων. Η έρευνα “Top Companies for Leaders” διεξήχθη από τη Hewitt Associates, διεθνή εταιρία συμβούλων επιχειρήσεων, σε συνεργασία με το RBL Group, σύμβουλο σε θέματα ανθρώπινου δυναμικού και το περιοδικό Fortune.

Η επιλογή και κατάταξη των νικητών, την οποία έκανε επιτροπή ανεξάρτητων κριτών από διάφορες χώρες, βασίστηκε σε σειρά κριτηρίων. Μεταξύ αυτών ήταν η εφαρμογή των πρακτικών που προωθούν την κουλτούρα ηγεσίας και προσφέρουν ευκαιρίες ανάπτυξης ηγετών διεθνούς κλίμακας, ο αντίκτυπος της ηγεσίας στις κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, οι επιχειρηματικές επιδόσεις και η εταιρική φήμη.

Η απονομή έγινε στο πλαίσιο εκδήλωσης που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Μάνατζμεντ Ανθρώπινου Δυναμικού της Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ), με θέμα «Επιτυχημένες πρακτικές ανάπτυξης ηγεσίας-Η ελληνική διάκριση».

Το βραβείο παρέλαβε ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου ΤΙΤΑΝ (δεξιά), από τον Παναγιώτη Ζαμπέλη, Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της Hewitt Associates (αριστερά).

Βραβεία Επενδυτικών Σχέσεων

Στο πλαίσιο ενός καθιερωμένου, πλέον, θεσμού της, η εταιρία Capital Link απένειμε και φέτος τα Βραβεία Επενδυτικών Σχέσεων.

Σκοπός τους είναι η αναγνώριση επιχειρήσεων και στελεχών που διακρίνονται στην υλοποίηση των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης και επικοινωνίας-σχέσεων με το επενδυτικό κοινό. Η αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται από κριτική επιτροπή, την οποία αποτελούν 40 παράγοντες της αγοράς (εκπρόσωποι μεγάλων χρηματιστηριακών εταιριών, ξένων θεσμικών επενδυτών, εταιριών αμοιβαίων κεφαλαίων, του οικονομικού Τύπου κ.ά.).

Για μια ακόμη χρονιά ο ΤΙΤΑΝ ήταν μεταξύ των «πρωταθλητών» του θεσμού αυτού, αποκομίζο-

ντας δύο βραβεία:

- Καλύτερης Εταιρικής Διακυβέρνησης
- Καλύτερου Investor Relations Officer με Οικονομικά ΜΜΕ.

Τα βραβεία παρέλαβε ο Τάκης Κανελλόπουλος, Διευθυντής Επενδυτικών Σχέσεων του Ομίλου TITAN (δεξιά) από τον Κωνσταντίνο Λαμπρινόπουλο, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Διοί-

κησης Επιχειρήσεων (αριστερά) στις 31 Μαΐου.

(Το βραβείο αυτό ο Τάκης Κανελλόπουλος, το «μοιράστηκε» με τον Δημήτρη Τζελέπη, στέλεχος του ΟΤΕ).

Βραβεία Βιώσιμης Ανάπτυξης-Κοινωνικών Απολογισμών “Bravo 2010”

Τα βραβεία αυτά απονεμήθηκαν φέτος για πρώτη φορά. Θεσμοθετήθηκαν από το μη κερδοσκοπικό οργανισμό “QualityNet Foundation” (Δίκτυο Υπεύθυνων Οργανισμών και Ενεργών Πολιτών) με σκοπό την επιβράβευση των ελληνικών επιχειρήσεων και οργανισμών που έχουν υιοθετήσει με επιτυχία συστήματα καταγραφής, παρακολούθησης και αξιολόγησης περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιδόσεων στην εθελοντική δέσμευση για οργανωμένη και συστηματική επικοινωνία και έκδοση των Απολογισμών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η διαδικασία αξιολόγησης είναι πιστοποιημένη από τρεις ανεξάρτητες ελεγκτικές εταιρίες (KPMG, PriceWaterHouseCoopers και η Ernst & Young). Στον TITANA δόθηκε το βραβείο «Καλύτερης Προσέγγισης στην Εφαρμογή Προτύπων Απολογισμού».

Το βραβείο παρέλαβε από τον Ευθύμιο Βιδάλη, Πρόεδρο του Συμβουλίου του ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (αριστερά), ο Σπύρος Ξένος, Διευθυντής Εταιρικής Επικοινωνίας του TITANA (δεξιά), κατά τη διάρκεια ειδικής εκδήλωσης στο περιβάλλον του Ζαππείου Μεγάρου στις 3 Ιουνίου.

Βραβεία «Θαλής και CEO & CSR 2010»

Για τέταρτη συνεχή χρονιά απονεμήθηκαν –στο πλαίσιο του επιχειρηματικού συνεδρίου “CEO & CSR Money Conference” (Ζάππειο Μέγαρο, 11 Ιουνίου)– τα Βραβεία «Θαλής και CEO & CSR», τα οποία αναδεικνύουν εταιρίες και στελέχη με ιδιαίτερη δραστηριότητα και προσφορά σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα.

Ο TITAN τιμήθηκε με δύο διακρίσεις:

- 1ο Βραβείο - «Καλύτερος Ηγέτης CEO/Διευθύνων Σύμβουλος στην ΕΚΕ»
- 2ο Βραβείο – «Καλύτερη Ομάδα ΕΚΕ»

Το 1ο βραβείο παρέλαβε ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου TITAN.

Το 2ο βραβείο παρέλαβε η Μαρία Αλεξίου,

Διευθύντρια Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου TITAN από το βουλευτή Ιωάννη Βούρο (δεξιά) και τον Κώστα Ουζούνη, εκδότη του περιοδικού «Χρήμα» (αριστερά).

Ερνέστος Τσίλλερ: Ο αρχιτέκτων που έδωσε στην Αθήνα «φυσιογνωμία» Ευρωπαϊκής πρωτεύουσας

Η διαμόρφωση της αρχιτεκτονικής «φυσιογνωμίας» της Αθήνας ως πρωτεύουσας της Ελλάδος συνδέεται στενά με το όνομα και το έργο ενός ξεχωριστού Γερμανού φιλέλληνα: του Ερνέστου Τσίλλερ.

Ο Τσίλλερ μεταμόρφωσε κυριολεκτικά την Αθήνα του 19ου αιώνα από χωριό σε ευρωπαϊκή πόλη, προσδίδοντάς της μια λάμψη διαρκείας και την αρχιτεκτονική ταυτότητα και αισθητική που η πρωτεύουσα του νέου ελληνικού κράτους χρειαζόταν, συνδέοντάς την με το αρχαίο παρελθόν της.

Ο Γερμανός αρχιτέκτων, ζωγράφος, ερευνητής και λάτρης της αρχαιότητας, γεννημένος το 1837 σε ένα μικρό χωριό της Σαξωνίας κοντά στη Δρέσδη, ήλθε στην Ελλάδα το 1861 με προτροπή του μεγάλου Δανού αρχιτέκτονα και δασκάλου του στη Βιέννη, Θεόφιλου Χάνσεν, ως επόπτης για το κτίσιμο της Σιναίας Ακαδημίας.

Ο Τσίλλερ μελέτησε την αρχιτεκτονική δομή του Παρθενώνα, σχεδίασε τα αετώματα και είναι ανάμεσα στους πρώτους που καταγράφει την πολυχρωμία στα αγάλματα και στα αρχιτεκτονικά μέλη του Θησείου, του Ερεχθείου, του ναού της Αφαιάς στην Αίγινα κ.ά. Από τις μελέτες αυτές προέκυψαν διακοσμητικά στοιχεία για τις κατοικίες που έκτισε. Το ύφος του εμπνέεται από την αρχαιότητα, το Βυζάντιο, την Αναγέννηση, αλλά και από βορειοευρωπαϊκά στοιχεία.

Στα πρώτα του έργα συγκαταλέγονται το Δημοτικό Θέατρο Αθηνών στην πλατεία Κοτζιά (γκρεμίστηκε το 1940), το Βασιλικό Εθνικό Θέατρο, το Θέατρο Πατρών, το Θέατρο Ζακύνθου (καταστράφηκε από τους σεισμούς).

Ο Τσίλλερ επέβλεψε την εκτέλεση των έργων του Χάνσεν στο Ζάππειο, της Εθνικής Βιβλιοθήκης, του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Έκανε προτάσεις για τη δημιουργία ενός πάρκου αναψυχής στον Λυκαβηττό (η δενδροφύτευσή του οφείλεται σ' αυτόν). Είναι ο αρχιτέκτων του σημερινού Προεδρικού Μεγάρου, τότε ανακτόρου, και πολλών ιδιωτικών μεγάρων,

όπως το «Ιλίου Μέλαθρον» για τον Ερρίκο Σλήμαν (Νομισματικό Μουσείο), τα Μέγαρα Μελά, Σταθάτου, Καλλιγά, Πεσμαζόγλου κ.ά. Έκτισε επίσης το Γερμανικό και το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο και στον Πειραιά τη «συνοικία Τσίλλερ» (πλατεία Αλεξάνδρας), τα ξενοδοχεία «Μπάγκκειον» και «Αλέξανδρος» στην Ομόνοια, εκκλησίες στην Αθήνα, στο Μαρκόπουλο, στο Αίγιο, στο Βέλο Κορινθίας, στα Βίλια Αττικής, στον Πύργο, βίλες στην Κηφισιά, αγορές και σχολεία σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Στα έργα του περιλαμβάνονται περισσότερα από 500 κτίρια στην Ελλάδα, μεταξύ των οποίων και το δικό του σπίτι στην Αθήνα (οδό Μαυρομικάλη), όπου έζησε με τη σύζυγό του Σοφία Δούδου και τα παιδιά τους.

Εκτός από άριστος αρχιτέκτων και σχεδιαστής, ο Τσίλλερ υπήρξε και σπουδαίος μηχανικός και κατασκευαστής (πρώτος μεταχειρίστηκε τη σιδηροδοκό και τα σιδηρά υποστυλώματα στην οικοδομή, ασχολήθηκε με την αντισεισμικότητα των κτιρίων και χρησιμοποίησε τεχνητό εξερισμό και κεντρική θέρμανση, αλλά και ρολά στα παράθυρα).

Οφειλόμενη απότιση φόρου τιμής στον μεγάλο αυτό αρχιτέκτονα αποτελεί η έκθεση «Ερνέστος Τσίλλερ, Αρχιτέκτων, 1837-1923» που φιλοξενήθηκε στην Εθνική Πινακοθήκη. Για πρώτη φορά παρουσιάστηκε ολόκληρο το Αρχείο Τσίλλερ (περί τα 430 σχέδια) που κατέχει η Εθνική Πινακοθήκη από το 1961 χάρη στην αγορά του από τον τότε διευθυντή της Μαρίνο Καλλιγά, στον οποίο και είναι αφιερωμένη η έκθεση. Η έκθεση συμπληρώθηκε με σχέδια που ανήκουν σε άλλες δημόσιες και σε ιδιωτικές συλλογές.

Η λαμπρή και μοναδική έκθεση Τσίλλερ είχε πανευρωπαϊκό χαρακτήρα, καθώς συνέδεσε την αρχιτεκτονική κληρονομιά τεσσάρων χωρών: της Γερμανίας (χώρας καταγωγής του Τσίλλερ), της Δανίας (πατρίδας του δασκάλου του, Θεόφιλου Χάνσεν), της Αυστρίας (τόπου δράσης του δασκάλου του, καθώς και του μεγάλου ευεργέτη Σίμωνα Σίνα) και της Ελλάδας, όπου έδρασε και δημιούργησε τα αρχιτεκτονικά του αριστουργήματα.

Η έκθεση αυτή είχε έμμεσα ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για τον ΤΙΤΑΝΑ, μια δραστηριότητα-προσφορά του οποίου, κατά το παρελθόν, είχε συσχετισθεί και με το έργο του Τσίλλερ.

Συγκεκριμένα το 1976 η Εταιρία μας ενέταξε στις πολιτιστικές πρωτοβουλίες της τη φιλοτέχνηση συλλεκτικών πιάτων με απεικονίσεις κτιρίων ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής και ιστορικής αξίας.

Τα πιάτα αυτά, από πορσελάνη ΙΩΝΙΑ, τα προσέφερε ο ΤΙΤΑΝ μαζί με τις ευχές του για τις γιορτές των Χριστουγέννων και τη νέα χρονιά σε φίλους και εξωτερικούς συνεργάτες από το 1976 μέχρι το

2005. Κάθε πιάτο συνοδευόταν από ένα κείμενο με την ιστορία του κάθε κτιρίου-μεγάρου.

Έξι από τα εικονιζόμενα στα συλλεκτικά πιάτα κτίρια, είναι έργα του Τσίλλερ (Δημοτικό Θέατρο Πάτρας, Ιλίου Μέλαθρον, Μέγαρο Μελά, Δημαρχείο Ερμούπολης Σύρου, Δημοτικό Θέατρο Αθηνών, Μέγαρο Σταθάτου), δύο έχουν σχεδιασθεί από τον Χάνσεν και κατασκευάστηκαν με επίβλεψη του Τσίλλερ (Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Ακαδημία Αθηνών) και σε ένα (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών) η διαμόρφωση της πρόσοψης έγινε από τον Τσίλλερ.

Ιλίου Μέλαθρον
επεξεργασία: Π. Γράββαλος
(1995)

Μέγαρο Μελά
επεξεργασία: Π. Γράββαλος
(1996)

Δημαρχείο Ερμούπολης Σύρου
(1997)

Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
(1999)

Μέγαρο Σταθάτου
(2000)

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο
Αθηνών (2002)

Ακαδημία Αθηνών
(2005)

Μοντέλο περιστροφικού κλιβάνου στο εργοστάσιο Δρεπάνου

Ένα ακόμη καινοτόμο στοιχείο του εργοστασίου μας στο Δρέπανο είναι η κατασκευή και λειτουργία ενός μοντέλου περιστροφικού κλιβάνου, με στόχο την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα συντήρησης των περιστροφικών κλιβάνων. Με το μοντέλο γίνεται προσομοίωση όλων των κινήσεων του κλιβάνου δίνοντας πλήρη και αναλυτική εικόνα στον εκπαιδευόμενο. Την ιδέα και την επίβλεψη της κατασκευής του μοντέλου είχε ο Θανάσης Μπαλφούσις, Προϊστάμενος Μηχανολογικής Υπηρεσίας του εργοστασίου, ο οποίος μίλησε στους «Τιτάνες» για το έργο αυτό:

«Η ιδέα προέκυψε όταν, πριν από τέσσερα χρόνια, έψαχνα να βρω έναν πρακτικό και ασφαλή τρόπο εκπαίδευσης του προσωπικού σε θέματα συντήρησης περιστροφικών κλιβάνων. Η ιδέα κατασκευής του μοντέλου που θα δείχνει με τη μέγιστη δυνατή λεπτομέρεια τα διάφορα μέρη του κλιβάνου κρίθηκε ότι καλύπτει τη συγκεκριμένη ανάγκη και το όλο εγχείρημα μπήκε σε εφαρμογή.

Ο κλιβανός έχει κατασκευαστεί σε κλίμακα 1:10 του ΠΚ-1 (περιστροφικού κλιβάνου) του εργοστασίου. Το μήκος του όμως (1,5 μ.), αν και αυτό είχε κατασκευαστεί στην ίδια κλίμακα θα ήταν 6μ. Τα υπόλοιπα τμήματα (γρανάζια, ράουλα κύλισης, δακτύλιοι και κουζινέτα) είναι αντιγραφής του κλιβάνου. Για καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του μηχανήματος έχει προσαρμοστεί στο γρανάζι ηλεκτρομειωτήρας μεταβλητών στροφών, έτσι ώστε ο κλιβανός να περιστρέφεται όπως στην πραγματικότητα».

Η κατασκευή του μοντέλου διήρκησε πέντε μήνες. Για την πραγματοποίησή της ο Θ. Μπαλφούσις συνεργάστηκε με τέσσερις συναδέλφους από τη Μηχανολογική Υπηρεσία: Τον Παύλο Τουλιάτο, Προϊστάμενο Προληπτικής Συντήρησης, ο οποίος ορίστηκε project manager και έλεγχε την πρόοδο των εργασιών, τον Ηλία Μπαρλίγκα, Εργοδηγό Συντήρησης Περιστροφικών Κλιβάνων και Μύλων Χώματος (ο οποίος πρόσφατα συνταξιοδοτήθηκε), τον Νίκο Οικονόμου, Εργοδηγό Συντήρησης Περιστροφικών Κλιβάνων, και το Γιάννη Παυλόπουλο, Προϊστάμενο Σχεδιαστήριου.

Τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή είναι μαλακός χάλυβας και, για λόγους ελαχιστοποίησης του βάρους σε κάποια σημεία, αλουμίνιο. Σε ένα ράουλο περιστροφής του κλιβάνου, τα έδρανα έχουν φτιαχτεί από διάφανο plexiglas, ώστε να φαίνεται ο μηχανισμός της λίπανσης που είναι από τους βασικότερους παράγοντες της σωστής λειτουργίας του κλιβάνου.

Το μοντέλο κλιβάνου είναι εγκατεστημένο στην αίθουσα εκδηλώσεων του εργοστασίου και έχει χρησιμοποιηθεί ήδη για εκπαίδευση των τεχνιτών της Μηχανολογικής Υπηρεσίας. Από το Σεπτέμβριο 2010 αρχίζει η διεξαγωγή σεμιναρίων για τη λειτουργία του περιστροφικού κλιβάνου, με θεωρητικά μαθήματα και πρακτική εξάσκηση στο μοντέλο κλιβάνου. Τα σεμινάρια αυτά θα παρακολουθήσουν οι εργαζόμενοι του εργοστασίου Δρεπάνου και των εργολαβικών συνεργείων που το αντικείμενο εργασίας τους σχετίζεται με τους περιστροφικούς κλιβάνους.

Η ομάδα κατασκευής του μοντέλου κλιβάνου. Από αριστερά: Π. Τουλιάτος, Γ. Παυλόπουλος, Θ. Μπαλφούσις, Ν. Οικονόμου

Παιδιά πρόσφυγες: Μπορούμε όλοι να βοηθήσουμε

«Δεν υπάρχει μεγαλύτερη συμφορά από την απώλεια της Πατρίδος», Ευριπίδης, 431 π.Χ.

«Η Πατρίδα» είναι το θέμα της φετινής Παγκόσμιας Ημέρας Προσφύγων που γιορτάστηκε στις 20 Ιουνίου, σε αναγνώριση των δοκιμασιών που αντιμετωπίζουν πάνω από 40 εκατομμύρια ξεριζωμένοι ανά τον κόσμο. Στον ΤΙΤΑΝΑ εγκαινιάζουμε μία προσπάθεια ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και αλληλεγγύης σε αυτούς που έχουν πραγματικά την ανάγκη μας και μπορούμε να βοηθήσουμε.

Τα παιδιά πρόσφυγες που έφθασαν στη χώρα μας όχι αναζητώντας μία καλύτερη ζωή, όπως οι οικονομικοί μετανάστες, αλλά χωρίς τη θέλησή τους, διωγμένα από την πατρίδα τους, με κίνδυνο της ζωής τους και δεν μπορούν να επιστρέψουν στον τόπο τους πριν εξαλειφθούν οι κίνδυνοι που τους ανάγκασαν σε αυτή τη φυγή.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τον ανθρωπιστικό Οργανισμό

του ΟΗΕ που ασχολείται ειδικά με το θέμα αυτό, περίπου 25 εκατομμύρια παιδιά βρίσκονται σήμερα ξεριζωμένα από την εστία τους και 9 εκατομμύρια από αυτά έχουν τεθεί υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Επίσης 2 εκατομμύρια παιδιά σκοτώθηκαν και άλλα 6 εκατομμύρια τραυματίστηκαν σε εμπόλεμες συγκρούσεις την περασμένη δεκαετία.

Στην Ελλάδα ο συνολικός αριθμός προσφύγων που βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας από την Ύπατη Αρμοστεία είναι 28.000. Μεταξύ αυτών 237 ανήλικα παιδιά, ασυνόδευτα, έχουν ζητήσει επίσημα άσυλο από την Ελληνική Πολιτεία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Τα παιδιά αυτά ζουν σε ειδικά Κέντρα Φιλοξενίας προσφύγων στις περισσότερες περιπτώσεις μαζί με ενήλικες χωρίς ειδική μέριμνα.

Η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με άλλους οργανισμούς για την εξακρίβωση της ταυτότητας των παιδιών αυτών τα οποία, τις περισσότερες φορές δε διαθέτουν έγγραφα και άλλα στοιχεία πιστοποίησης, την καταγραφή τους και τον εντοπισμό των οικογενειών τους.

Τρεις είναι οι εναλλακτικές λύσεις για τους πρόσφυγες που βρίσκονται υπό την προστασία του διεθνούς δικαίου και της Ύπατης Αρμοστείας: Ο εθελοντικός επαναπατρισμός στη χώρα προέλευσης, η ένταξη στη χώρα που παρέχει το άσυλο ή η μετεγκατάσταση σε τρίτη χώρα που δέχεται να παράσχει άσυλο.

Η διαδικασία σε κάθε περίπτωση προϋποθέτει αρκετό χρόνο και προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Τα παιδιά πρόσφυγες που παραμένουν στη χώρα μας κάτω από το καθεστώς αυτό δεν έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαίδευση και περίθαλψη, γι' αυτό και οι οργανισμοί, που συνεργάζονται με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ όπως μεταξύ άλλων ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, το Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων κ.ά. προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια στα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας προσφύγων που λειτουργούν στην Αττική, στη Θεσσαλονίκη, στη Μαγνησία και στην Κρήτη.

Για τον σκοπό αυτό όποιος ενδιαφέρεται να

προσφέρει βοήθεια ή να ενημερωθεί καλύτερα για το πως μπορεί να συμπαρασταθεί στα παιδιά πρόσφυγες, μπορεί να έρθει σε επαφή με τη Βίκυ Μελετίδου, Προϊσταμένη Κοινωνικής Υπηρεσίας του ΤΙΤΑΝΑ, στα Κεντρικά Γραφεία της Εταιρίας μας ή να επικοινωνήσει στο τηλέφωνο 210 2591325.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ιδρύθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1950 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με εντολή να καθοδηγεί και να συντονίζει τη διεθνή δράση για την προστασία των προσφύγων και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων. Κύριο μέλημά της είναι να διασφαλίζει ότι κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζητήσει άσυλο και να βρει καταφύγιο σε μια άλλη χώρα, με την προοπτική του εθελοντικού επαναπατρισμού, της ένταξης στη χώρα ασύλου ή της μετεγκατάστασης σε τρίτη χώρα.

Από την ίδρυσή της, η Ύπατη Αρμοστεία έχει βοηθήσει σχεδόν 50 εκατομμύρια ανθρώπους να ξαναχτίσουν τη ζωή τους. Σήμερα, με προσωπικό σχεδόν 6.300 ανθρώπων σε περισσότερες από 110 χώρες, συνεχίζει να

προσφέρει βοήθεια σε 31,7 εκατομμύρια ανθρώπους.

Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα λειτουργεί από το Μάρτιο του 1952. Συνεργάζεται με τις κρατικές αρχές, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους φορείς και οργανώσεις για να διασφαλίζει την προστασία των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και όλων των ατόμων που εμπíπτουν στην εντολή της Ύπατης Αρμοστείας. Προσπαθεί επίσης να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη γύρω από το προσφυγικό ζήτημα με στόχο τη δημιουργία κλίματος ανοχής και σεβασμού των δικαιωμάτων των προσφύγων.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <http://www.unhcr.gr>

Γιορτή Περιβάλλοντος στο εργοστάσιο Δρεπάνου

Την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος γιόρτασε και φέτος το εργοστάσιο Δρεπάνου Αχαΐας με προσκεκλημένους 120 μαθητές των Δημοτικών Σχολείων Ψαθόπυργου, Αραχωβίτικων και Δρεπάνου.

Τα παιδιά καλωσόρισε η Λίτσα Τακουμάκη, Κοινωνική Λειτουργός του εργοστασίου και ο Νίκος Παπαγεωργίου, Μηχανικός Προστασίας Περιβάλλοντος του εργοστασίου, τους μίλησε για τα μέτρα που εφαρμόζει ο TITAN στις εγκα-

ταστάσεις του για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στη συνέχεια, οι μαθητές μετέβησαν στο γήπεδο ποδοσφαίρου Δρεπάνου, όπου με τις οδηγίες εργαζομένων του TITANA φύτευσαν δένδρα και άλλα φυτά.

Σε όλα τα παιδιά δόθηκε ως δώρο ένα επιτραπέζιο παιχνίδι της Εταιρίας μας που περιγράφει τη διαδικασία παραγωγής τσιμέντου με ερωτήσεις-απαντήσεις σχετικά με το περιβάλλον.

Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

MANY SPECIES • ONE PLANET • ONE FUTURE
WORLD ENVIRONMENT DAY • 5 JUNE 2010

Η 5η Ιουνίου καθιερώθηκε ως Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1972, στο πλαίσιο της διάσκεψης της Στοκχόλμης για το ανθρωπινό περιβάλλον. Αυτό οδήγησε

στη δημιουργία του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) που αποσκοπεί στην καλλιέργεια της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά θέματα και ενθαρρύνει τη δημόσια δράση.

Η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα ετήσια περιβαλλοντικά γεγονότα. Κάθε χρονιά επιλέγεται ένα θέμα που επικεντρώνει την παγκόσμια δράση. Για το 2010 το θέμα που έχει επιλεγεί είναι «Πολλά είδη, ένας πλανήτης, ένα μέλλον», με έμφαση στη βιοποικιλότητα των οικοσυστημάτων και στην πράσινη οικονομία.

Συνεργασία με το Πρόγραμμα Σίτισης του ΟΗΕ στην Αίγυπτο

Με πληθυσμό ταχύτατα αυξανόμενο, το 50% του οποίου είναι ηλικίας κάτω των 20 ετών και με υψηλό ποσοστό (28%) βρεφικής θνησιμότητας και υποσιτισμό στο συνολικό πληθυσμό, η Αίγυπτος αντιμετωπίζει μία τεράστια πρόκληση.

Εντατικές προσπάθειες εστιάζονται στην αναγνώριση του ευεργετικού ρόλου της εκπαίδευσης για την καταπολέμηση της φτώχειας. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΤΙΤΑΝ υλοποιεί μια νέα πρωτοβουλία σε συνεργασία με το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης του ΟΗΕ.

Το εγχείρημα ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2009 στο Βενί Suef, κοντά στο Κάιρο, μια από τις φτωχότερες περιοχές της χώρας, όπου ο ΤΙΤΑΝ έχει παραγωγική δραστηριότητα.

Πρόκειται για ένα καινοτόμο πρόγραμμα «υιοθεσίας» 2.019 παιδιών και των οικογενειών τους,

που παρέχει κίνητρα ώστε να παραμείνουν τα παιδιά στο σχολείο, αντί να τα εγκαταλείπουν για να στηρίξουν οικονομικά την οικογένειά τους.

Σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους 2009-2010, ένα ειδικά σχεδιασμένο θρεπτικό γεύμα προσφέρεται στα παιδιά που παρακολουθούν τα μαθήματα του σχολείου.

Επίσης, στις οικογένειες, των οποίων τα παιδιά συμπληρώνουν κάθε μήνα το 80% των απαιτούμενων παρουσιών στο σχολείο, δίνονται από 10 κιλά ρύζι, ποσότητα που θεωρείται ισοδύναμη του 15% των μηνιαίων διατροφικών αναγκών μιας οικογένειας.

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και εθελοντές εργαζόμενους του ΤΙΤΑΝΑ, στηρίζοντας και προωθώντας μία ευρύτερη σύμπραξη σε τοπικό επίπεδο.

Καθαρισμός του Αρχαιολογικού Χώρου Ελευσίνας

Συνεργείο του εργοστασίου του ΤΙΤΑΝΑ στην Ελευσίνα πραγματοποίησε καθαρισμό από τα ξερόχορτα και κλάδεμα των δέντρων του λόφου του Αρχαιολογικού Χώρου της πόλης και των πρανών της Εθνικής Οδού, συμμετέχοντας στις δράσεις του Δήμου για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος.

Τα χόρτα και τα κλαδιά συγκεντρώθηκαν και με-

ταφέρθηκαν στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών του Δήμου για κομποστοποίηση.

Οι εργασίες στο λόφο του Αρχαιολογικού Χώρου γίνονται κάθε χρόνο από συνεργείο του εργοστασίου μας με την καθοδήγηση του Γεωπόνου της Εταιρίας μας Χρήστου Μενιδιάτη, σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία της Ελευσίνας.

Δωρεά φυτών σε Εργαστήρι Ειδικής Αγωγής

Στις 9 Ιουνίου το Εργαστήρι Ειδικής Αγωγής «Μαργαρίτα» πραγματοποίησε την εκδήλωση «Ανοιχτή Ημέρα». Σκοπός της ήταν να περιηγηθούν οι επισκέπτες στις εγκαταστάσεις του Εργαστηρίου και να γνωρίσουν τη δουλειά των σπουδαστών του. Η εκδήλωση περιελάμβανε επίσης θεατρική παράσταση με τη συμμετοχή σπουδαστών, λαχειοφόρο αγορά κ.ά.

Ο ΤΙΤΑΝ διέθεσε άνθη και φυτά, τα οποία πουλήθηκαν από την ανθαγορά που οργάνωσε το

Εργαστήριο Κηπουρικής-Φυτοτεχνίας του ΕΕΑ «Μαργαρίτα». Τα έσοδα θα διατεθούν για τους σκοπούς του Εργαστηρίου.

Το ΕΕΑ «Μαργαρίτα» είναι ένα εξειδικευμένο κέντρο επαγγελματικής άσκησης και κατάρτισης για νέους και νέες με νοητική υστέρηση. Ιδρύθηκε το 1979 με πρωτοβουλία μιας μητέρας παιδιού με αναπηρία. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, αναγνωρισμένο ως Φιλανθρωπικό Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο.

Ενημέρωση μαθητών

Επισκέψεις στα Γυμνάσια της Λέρου και της Κοινότητας Λεπενού του Δήμου Στράτου Αιτωλοακαρνανίας πραγματοποίησαν τα στελέχη μας Χριστίνα Μανδράκη, Υπεύθυνη Ποιότητας Λατομείου Λέρου, Δημήτρης Κουρμουλάκης, Υπεύθυνος Εκμετάλλευσης Λατομείου Λέρου και Δημήτρης Καμαργιάρης, Υπεύθυνος Λατο-

μείου Αμαλιάδος και Πατρών. Οι συνάδελφοι ενημέρωσαν τους μαθητές για τη χρησιμότητα των ορυκτών στην καθημερινή μας ζωή και για τις δραστηριότητες του ΤΙΤΑΝΑ που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στη βιώσιμη ανάπτυξη και στο ευρύτερο κοινωνικό σύ-
λολο.

Αισχύλεια 2010

Για μια ακόμη χρονιά ο TITAN ήταν χορηγός των «Αισχυλείων», του αξιόλογου αυτού ετήσιου πολιτιστικού γεγονότος της Ελευσίνας. Οι φετινές εκδηλώσεις (24 Αυγούστου-30 Σεπτεμβρίου), πραγματοποιούνται στις βιομηχανικές

εγκαταστάσεις του Παλαιού Ελαιουργείου στην παραλία της Ελευσίνας.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, εικαστικές εκθέσεις, ημερίδες κ.ά.

Προσφορά στο Σύλλογο Εθελοντών Θριασίου Πεδίου

Δενδρύλλια προσέφερε ο TITAN στο Σύλλογο Εθελοντών Θριασίου Πεδίου για να τα φυτέψουν τα μέλη του στο 2ο Γυμνάσιο Ασπροπύργου, με τη συμμετοχή μαθητών και καθηγητών του σχολείου και σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δευ-

τεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής.

Επίσης, η Εταιρία μας έδωσε στα μέλη του Συλλόγου ειδικά γάντια για να τα χρησιμοποιήσουν στους καθαρισμούς που πραγματοποίησαν κατά την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος.

Με ΤΙΤΑΝΙΚΗ υποστήριξη

- Ανταποκρινόμενη σε πρόταση του Σωματίου «Άρτος και Δράση», η Εταιρία μας προσέφερε παιχνίδια, προκειμένου να δοθούν σε παιδιά της ευρύτερης περιοχής Ελευσίνας και Ασπροπύργου.
- 200 τόνους προσπάσματος προσέφερε η INTERMPETON στην Κοινότητα Μαρκοπούλου Ωρωπού προς επιστροφή κοινοτικών και δασικών δρόμων για πυροπροστασία και ενίσχυσε οικονομικά τον αθλητικό σύλλογο «Μαύροι Αετοί» Πολυδενδρίου.
- Το Σύλλογο Αλιέων Αραχωβίτικων «Ο Ποσειδώνας» ενίσχυσε οικονομικά η Διεύθυνση του εργοστασίου Δρεπάνου για την αγορά οικίσκου που χρησιμοποιείται ως αλιευτικό καταφύγιο από τους ψαράδες τις περιοχής.
- Το κοινωνικό έργο του Συλλόγου Εθελοντών Αιμοδοτών Νομού Αχαΐας «Ο Αιμοδότης» και του Ομίλου Εθελοντών κατά του Καρκίνου «Αγκαλιάζω» υποστήριξε οικονομικά η Διεύθυνση του εργοστασίου Δρεπάνου.

Συμμετοχή σε Ημερίδα για την Ανακύκλωση

Με επιτυχία διεξήχθη το Μάρτιο ημερίδα με θέμα «Ανακύκλωση και ενεργειακή αξιοποίηση: Βιώσιμες προοπτικές για την ανάπτυξη», που συνδιοργάνωσε ο Σύνδεσμος Ενεργειακών Βιομηχανιών Ανακύκλωσης και Ενεργειακής Αξιοποίησης (ΣΕΒΙΑΝ) και το FORUM «ΑΓΟΡΑΙ-ΔΕΩΝ».

Ο Αλέξανδρος Κατσιάμπουλας κατά την ομιλία του στην ημερίδα του ΣΕΒΙΑΝ.

Στην ημερίδα συζητήθηκαν θέματα που αφορούν στην ανακύκλωση αστικών απορριμμάτων και στην ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων.

Την εκδήλωση χαιρέτισε η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Τίνα Μπιρμπίλη. Εκ μέρους του ΤΙΤΑΝΑ συμμετείχε σε πάνελ ο Άκης Μπελεζίνης, Διευθυντής Εκμετάλλευσης Κλάδου Τσιμέντου Ελλάδος και ο Αλέξανδρος Κατσιάμπουλας, Υπεύθυνος Τεχνολογίας Περιβάλλοντος, μίλησε με θέμα «Ενεργειακή αξιοποίηση και βιώσιμη ανάπτυξη: Στοχεύοντας στην ελαχιστοποίηση των προς απόρριψη αποβλήτων».

Ο ΣΕΒΙΑΝ ιδρύθηκε από εταιρίες, μεταξύ των οποίων και ο ΤΙΤΑΝ, δραστηριοποιούμενες στον τομέα της ανακύκλωσης και αξιοποίησης αποβλήτων, υποπροϊόντων και δευτερογενών πρώτων υλών.

5ος Δρόμος Υγείας εργοστασίου Δρεπάνου

Στις 30 Μαΐου 2010 πραγματοποιήθηκε ο 5ος Δρόμος Υγείας που οργάνωσε το εργοστάσιο Δρεπάνου στη Ζαρούχλα Κορινθίας με τη συμμετοχή 73 εργαζομένων, συζύγων και παιδιών. Στους δρομείς μοιράστηκαν μπλουζάκια με το σύνθημα του Δρόμου Υγείας «Ναι στη ζωή - Όχι στο κάπνισμα». Οι συνάδελφοι έτρεξαν

στο δάσος, με μεγαλύτερη απόσταση τα 8 χιλιόμετρα. Προηγήθηκε ενημερωτική ομιλία του γιατρού εργασίας Χάρη Γώγου.

Η εκδήλωση έκλεισε με το καθιερωμένο γεύμα σε ταβέρνα της περιοχής και την απονομή αναμνηστικών διπλωμάτων συμμετοχής.

Εκδήλωση για παιδιά

Στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού γιόρτασαν την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (5 Ιουνίου) τα παιδιά των εργαζομένων στα Κεντρικά Γραφεία και στα εργοστάσια Ελευσίνας και Καμαριού μαζί με τους γονείς τους.

Οι μικροί μας φίλοι συμμετείχαν σε εργαστήρια ανάλογα με την ηλικία τους, έφτιαξαν αντικείμε-

να με ανακυκλώσιμα υλικά κ.ά. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με την παρακολούθηση της ψηφιακής παραγωγής «Η γη είναι το σπίτι μας» στη Θόλο, όπου τα παιδιά, επιλέγοντας απαντήσεις, διασκέδασαν μαθαίνοντας παράλληλα πολλά και χρήσιμα για το περιβάλλον και την προστασία του.

Αιμοδοσία = Προσφορά Ζωής

Η προσφορά αίματος αποτελεί προσφορά ζωής, γεγονός που ανάγει την εθελοντική αιμοδοσία σε πράξη ύψιστης κοινωνικής αλληλεγγύης, ανθρωπιάς και αγάπης. Πριν από πολλά χρόνια, με πρωτοβουλία των εργαζομένων του ΤΙΤΑΝΑ, ξεκίνησαν οι εθελοντικές αιμοδοσίες στα εργοστάσια και στα Κεντρικά Γραφεία. Η προσπάθεια αυτή είχε τη ένθερμη ενθάρρυνση της Εταιρίας, η οποία οργάνωσε και στηρίζει τη Πρόγραμμα Αιμοδοσίας.

Με την πάροδο του χρόνου, δυναμικοί πυρήνες

εθελοντών αιμοδοτών δημιουργήθηκαν σε όλες τις μονάδες μας και στα Κεντρικά Γραφεία. Η δράση των ανθρώπων του ΤΙΤΑΝΑ έχει ξεπεράσει τα εταιρικά όρια, αφού οι αιμοδότες μας έχουν γίνει φορείς ευρύτερης διάδοσης αυτής της μορφής εθελοντισμού.

Ας θυμόμαστε πάντα όλοι μας ότι μόλις 10 λεπτά από το χρόνο μας αρκούν για να χαρίσουμε ελπίδα, να δώσουμε βοήθεια, να προσφέρουμε ζωή σε συνανθρώπους μας.

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο Σωματείου Εργαζομένων Εργοστασίου Ελευσίνας

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο απέκτησε το Σωματείο Εργαζομένων του εργοστασίου Ελευσίνας. Το νέο Δ.Σ. απαρτίζεται από τους: Νίκο Σκουφή, Πρόεδρο, Αναστάσιο Ρούτη, Αντιπρόεδρο, Χρήστο Διολέτη, Γενικό Γραμματέα, Σπύρο Καραμπέτσα, Αναπληρωτή Γραμματέα, Νίκο Παναγούλη, Ταμία,

Αντώνη Σαλιώρα, Παντελή Καφανταρίδη, μέλη.

Στο προηγούμενο τεύχος των «Τιτάνων» (Μάιος 2010) είχε δημοσιευθεί η σύνθεση των νέων Δ.Σ. των Σωματείων Εργαζομένων των Κεντρικών Γραφείων και των εργοστασίων Δρεπάνου, Νέας Ευκαρπίας και Καμαριού.

Ενημέρωση για θέματα υγείας

Στις 26 Απριλίου και στις 12 Μαΐου πραγματοποιήθηκαν στο εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας ενημερωτικές εκδηλώσεις με θέμα «Σακχαρώδης Διαβήτης». Τις εκδηλώσεις τις οποίες οργάνωσε το Ιατρείο του εργοστασίου, παρακολούθησαν οι εργαζόμενοι και το εργολαβικό

προσωπικό. Ομιλητής ήταν ο γιατρός εργασίας του εργοστασίου Θανάσης Λαζαρίδης.

Παράλληλα, το Ιατρείο του εργοστασίου διένειμε ένα ημερολόγιο αυτοελέγχου με χρήσιμες συμβουλές για το σακχαρώδη διαβήτη, την έγκαιρη διάγνωση, παρακολούθηση και αντιμετώπισή του.

Εκδρομή των αιμοδοτών του εργοστασίου Νέας Ευκαρπίας

Διήμερη εκδρομή πραγματοποίησαν τον Απρίλιο οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι εθελοντές αιμοδοτές του εργοστασίου Νέας Ευκαρπίας και της θυγατρικής μας INTERMPETON,

μαζί με συζύγους. Οι 52 εκδρομείς επισκέφθηκαν τα Γρεβενά, τα Τρίκαλα, το Περτούλι, το Βόλο, την Καλαμπάκα και θαύμασαν τα Μετέωρα και άλλα αξιοθέατα.

Με τις ευχές μας!

• Κεντρικά Γραφεία

- Ο Χρήστος Σερέτης παντρεύτηκε την Αριστέα Τσιάμη και ο Κωνσταντίνος Δημητρέλης την Παρασκευή Κλωνή.
- Η Ελένη Σιαίνη απέκτησε αγόρι.

• Εργοστάσιο Καμαρίου

- Ο Γιάννης Βασιλάκης παντρεύτηκε την Ειρήνη Γιαννακοπούλου.
- Ο Μιχαήλ Γουλιάς απέκτησε αγόρι, ο Χρήστος Λεπτοκαρίδης αγόρι και η Φίλινα Ριζιώτη αγόρι.

• Εργοστάσιο Δρεπάνου

- Ο Αργύρης Ευθυμίουπουλος παντρεύτηκε τη Δήμητρα Σακελλαράκη και ο Θεόδωρος Κλαουδάτος την Όλγα Κατσιγιάννη.

- Ο Γιάννης Φωτακόπουλος απέκτησε κόρη και ο Ευστράτιος Ανδρικόπουλος αγόρι.

• INTERMPETON

- Ο Σπύρος Γκαρβέλας (ΟΙΚΟΜΠΕΤΟΝ Γιάννενα) παντρεύτηκε τη Χριστίνα Κολιοκίτσου, η Μαρία Αικατερίνη Σπύρου (Αττικής) τον Πέτρο Δαβάνη, ο Γιώργος Μπολοβίνος (Ρόδος) τη Σωτηρία Ξύρη, η Μαρία Χαβελέ (Κόρινθος) το Γιώργο Μαργαρώνη, ο Γιώργος Μοσχούτης (Θεσσαλονίκης) τη Σοφία Κωνσταντινίδου, ο Αναστάσιος Πανιώρης (Λατομείο Δρυμού Θεσσαλονίκης) τη Σοφία Χατζηκαμάρη και ο Δημήτρης Νεστορόπουλος (Θεσσαλονίκης) τη Νικολέτα Παπαμανώλη.
- Ο Δημήτρης Καμαργιάρης (Λατομείο Αγρινίου) απέκτησε κόρη.

□ Μπορεί από διάφορες έρευνες να προκύπτει ότι στην Ελλάδα ο βαθμός περιβαλλοντικής ευαισθησίας είναι πολύ υψηλός, στην πράξη, όμως, αυτό δεν έχει ανάλογο αντίκρυσμα:

Στην κατάταξη 149 χωρών με βάση το Δείκτη

Περιβαλλοντικής Επίδοσης, τον οποίο έχουν καταρτίσει επιστήμονες των αμερικανικών Πανεπιστημίων Yale και Columbia, η Ελλάδα βρίσκεται στην 44η θέση με βαθμολογία 80,2. Στις τρεις πρώτες θέσεις κατατάσσονται η Ελβετία (99,5), η Σουηδία (93,1) και η Νορβηγία (93,1).

□ Στην Αθήνα είναι γνωστά, εδώ και πολλά χρόνια, τα «πράσινα λεωφορεία», χαρακτηριστικά έτσι λόγω του χρώματός τους. Τον περασμένο Μάιο όμως, κάποιο λεωφορείο του

ΟΑΣΘ που κυκλοφορούσε στη Θεσσαλονίκη ήταν κυριολεκτικά και συμβολικά «πράσινο»: Όνομα και πράγμα!

Το λεωφορείο αυτό ντύθηκε με χορτάρι-γκαζόν στο πλαίσιο του «Φεστιβάλ Καινοτομίας-Θεσσαλονίκη Πόλη του Μέλλοντος», που πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα 10-16 Μαΐου 2010 με πρωτοβουλία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης και της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης.

Μέσα στο πράσινο λεωφορείο λειτουργούσε μικρή περιβαλλοντική έκθεση με σύστημα πληροφόρησης του κοινού για θέματα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την εξοικονόμηση ενέργειας και τις εναλλακτικές μορφές ενέργειας και με ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον έκθεμα: ένα 100% ξύλινο ποδήλατο για μικρά παιδιά.

□ Αν, όταν κολυμπάτε, σας ενοχλήσουν πυκνά φύκια, αντιμετωπίστε το πρόβλημα με ...θετική σκέψη: Όπως βεβαιώνουν ειδικοί επιστήμονες, τα φύκια μπορούν να αποτελέσουν όχι, μόνο, σημαντική μελλοντική πηγή διατροφής (όπως συμβαίνει ήδη σε μικρή κλίμακα με την παραγωγή σπιρουλίνας), αλλά και πρώτη ύλη για την παρασκευή φαρμακευτικών προϊόντων και καλλυντικών, καθώς επίσης και ενεργειακή πηγή.

Για τη δυνατότητα ενεργειακής αξιοποίησης των φυκιών (μικροάλγεων) έχουν γίνει μελέτες σε ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια ανά τον κόσμο (π.χ. ΗΠΑ, Κορέα), αλλά και στην Ελλάδα (π.χ. Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης- ΕΤΕΚΑ).

Στο πλαίσιο ημερίδας, που διεξήχθη πέρυσι στη Θεσσαλονίκη, αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η παραγωγή βιοκαυσίμων από μικροάλγη είναι οικονομικά και οικολογικά πιο βιώσιμη της αντίστοιχης από την καλλιέργεια ενεργειακών φυτών

(π.χ. σόγιας, ελαιοκράμβης κ.ά.). Δεν απαιτείται χρήση γης, που θα πρέπει να «αφαιρεθεί» από τη γεωργία, και η απόδοση των φυκιών ως ενεργειακής πηγής είναι πολλαπλάσια εκείνης των ενεργειακών φυτών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τέσσερα στρέμματα άλγης αποδίδουν 10.000-15.000 γαλόνια καυσίμου, ενώ η ίδια έκταση καλλιεργήσιμης σόγιας μόλις 20 γαλόνια!

□ Η στήλη αυτή, σε προηγούμενα τεύχη της, είχε αναφερθεί σε περίεργες-ασυνήθιστες χρήσεις του σκυροδέματος (μπετόν), πέραν των γνωστών για δομικά έργα: π.χ. έπιπλα, μπουκάλια για αρώματα, κοσμήματα κ.ά. Στα «περίεργα» εκείνα μπορούμε να προσθέσουμε τώρα δύο ακόμη:

▶ Χρήση μεγάλων ωοειδών βαρελιών από μπετόν για την ωρίμανση και αποθήκευση κρασιού.

Η τεχνική αυτή πρωτοεφαρμόσθηκε στη Γαλλία και έχει αναπτυχθεί, εδώ και τρία χρόνια, στην Αυστρία. Πολλοί ειδικοί υποστηρίζουν ότι τα βαρέλια από μπετόν πλεονεκτούν σημαντικά των «παραδοσιακών» από ξύλο ή μέταλλο: Δεν επηρεάζουν τη γέυση

του κρασιού, επιτρέπουν στο κρασί να «αναπνέει» καλύτερα μέσα από τους πόρους του μπετόν, βοηθούν το «νεαρό» κρασί να κυκλοφορεί ανεμπόδιστα και να αποκτά καθαρότητα με φυσικό τρόπο κ.ά.

Τα ωοειδή βαρέλια, που χρησιμοποιούνται π.χ. στο κελάρι της Meinklang Demeter, έχουν πάχος τοιχωμάτων 12 εκατ., βάρος 1,2 τόνων, χωρητικότητα 900 λίτρων και είναι εξ ίσου κατάλληλα για την ωρίμανση ερυθρών και λευκών κρασιών.

▶ Κατασκευή μεγαφώνων από μπετόν.

Η δυνατότητα χρησιμοποίησης μεγαφώνων από σκυρόδεμα σε στερεοφωνικά συστήματα ήταν γνωστή από πολλά χρόνια, αλλά δεν είχε επιτευχθεί η κατασκευή τους με τρόπο που θα έκανε τις συσκευές αυτές αισθητικά κατάλληλες για τοποθέτηση σε σπίτια. Όπως φαίνεται, οι αδυναμίες αυτές ξεπεράστηκαν

χάρη σε τεχνολογικές βελτιώσεις και ήδη κυκλοφορούν μεγάφωνα στερεοφωνικών συστημάτων HiFi, υψηλής ποιότητας και αισθητικώς ελκυστικά, κατασκευασμένα από μπετόν. Η ηχητική απόδοσή τους θεωρείται πολύ καλή, ενώ σημαντικά είναι και άλλα πλεονεκτήματά τους, όπως μεγαλύτερη σταθερότητα του συστήματος, μεγαλύτερη αντοχή στο χρόνο κ.ά.

□ Το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου στη Νότια Αφρική (Ιούνιος-Ιούλιος 2010) έκανε εκκωφαντικά διάσημο ένα ταπεινό και παντελώς άγνωστο μέχρι τότε στον ευρύτερο κόσμο ηχητικό όργανο: Την περιβόητη πλέον βουβουζέλα.

Υπολογίζεται ότι, κατά τη διάρκεια των αγώνων του Παγκοσμίου Κυπέλλου, οι πωλητές της νοτιοαφρικανικής αυτής παραδοσιακής κόρνας, που παράγει ήχο 127 ντεσιμπέλ, ανέρχονταν σε περίπου 10.000 ημερησίως.

Τώρα όχι μόνο η φήμη αλλά και η χρήση της βουβουζέλας άρχισε να ξεπερνά τα σύνορα της Νότιας Αφρικής, καθώς στη Γαλλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, πραγματοποιούνται ήδη εισαγωγές του οργάνου αυτού.

Τυχόν γεωγραφική διάδοση της βουβουζέλας εκτιμάται ότι θα συμβαδίζει με αύξηση της χρήσης ωτοασπίδων.

Δηλητηριάσεις

Με την εποπτεία του Ιατρού Εργασίας **Ευάγγελου Ζημάλη**

Δηλητηριάσεις μπορεί να συμβούν κατά λάθος (συχνά στα παιδιά) ή σκόπιμα (απόπειρα αυτοκτονίας ή σπάνια για εγκληματικούς σκοπούς). Οι ουσίες που μπορούν να προκαλέσουν δηλητηρίαση είναι πολλές, όπως φάρμακα, γεωργικά φάρμακα, εντομοκτόνα, είδη καθαρισμού, ναφθαλίνη, μονοξείδιο του άνθρακα και πολλά άλλα.

Γενικά μέτρα για την αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων

Σε κάθε περίπτωση, όπου υπάρχει υπόνοια ότι ένα άτομο έχει πάρει κάποιο δηλητήριο, πρέπει να ενεργήσουμε με ταχύτητα, αλλά χωρίς πανικό. Να βρούμε τι έγινε ακριβώς, ποιο ήταν το δηλητήριο και ποια η ποσότητά του. Κάθε ενδεικτικό σημείο, π.χ. το χρώμα του μπουκαλιού, το σχήμα του φαρμάκου, η μυρωδιά κ.ά., έχει σημασία για να εντοπισθεί η δηλητηριώδης ουσία.

Αν το άτομο έχει εισπνεύσει δηλητηριώδη αέρια (π.χ., μονοξείδιο του άνθρακα, φωταέριο, υγραέριο ή άλλους δηλητηριώδεις ατμούς), το πρώτο που πρέπει να γίνει είναι να απομακρυνθεί από το μολυσμένο περιβάλλον και να βρεθεί σε καθαρό αέρα. Αν δεν αναπνέει, είναι απαραίτητο να γίνει τεχνητή αναπνοή. Παράλληλα, θα πρέπει να ειδοποιηθεί γιατρός ή να μεταφερθεί το θύμα σε νοσοκομείο.

Αν το δηλητήριο έχει ληφθεί από το στόμα, τότε θα πρέπει να το απομακρύνουμε από το στομάχι πριν απορροφηθεί από τον οργανισμό. Αυτό μπορεί να γίνει με το να προκαλέσουμε εμετό. Προηγούμενως πρέπει να δώσουμε στο άτομο που έχει πάρει το δηλητήριο γάλα ή νερό, ώστε να αραιωθεί η ποσότητα του δηλητηρίου

που βρίσκεται στο στομάχι. Για να προκαλέσουμε εμετό αρκεί μερικές φορές να ερεθίσουμε με ένα αντικείμενο όχι αιχμηρό (π.χ., ένα κουταλάκι) το πίσω μέρος της κοιλότητας του στόματος στην αρχή του λαιμού. Το καλύτερο, όμως, μέσο για να προκληθεί εμετός είναι το σιρόπι ιπεκακουάνας, ένα φάρμακο που θα πρέπει να βρίσκεται σε όλα τα σπίτια. Η χρησιμοποίηση του φαρμάκου πρέπει να γίνει έπειτα από οδηγία του γιατρού ή του Κέντρου Δηλητηριάσεων.

Απαγορεύεται να προκαλέσουμε εμετό σε περιπτώσεις που το άτομο έχει πάρει ισχυρές καυστικές ουσίες, όπως ακουαφόρτε, βιτριόλι ή καυστική ποτάσα, ή αν το άτομο βρίσκεται σε κωματώδη κατάσταση ή έχει σπασμούς. Αν ο δηλητηριασμένος κάνει εμετό, του δίνουμε 5-15 χάπια άνθρακα (καρβουνάκια), που προσροφούν το δηλητήριο. Τον άνθρακα τον δίνουμε ακόμα και αν έχουν περάσει αρκετές ώρες από τη λήψη του δηλητηρίου. Αν το άτομο βρίσκεται σε κώμα, τότε προσέχουμε την αναπνοή του και, αν χρειασθεί, του κάνουμε τεχνητή αναπνοή. Επίσης προσέχουμε να μην κρυσώσει, σκεπάζοντάς το με κουβέρτα.

Ειδικές περιπτώσεις δηλητηριάσεων

Γεωργικά φάρμακα:

(παραθείο και άλλα της ίδιας σειράς ή οργανοφωσφορικοί εστέρες).

Αυτά απορροφούνται αν έλθουν σε επαφή με το ανθρώπινο σώμα (από το στόμα, με την αναπνοή κατά το ράντισμα, από το δέρμα, ακόμα και από τα βρεγμένα ρούχα). Τα συμπτώματα είναι εμετός, βήχας, πονοκέφαλος και ιδρώτας. Οι κόρες των ματιών μικραίνουν και η καρδιά κτυπά αραιά.

Πρώτες βοήθειες: Αν τα ρούχα ενός ατόμου έχουν βραχεί με γεωργικό φάρμακο, θα πρέπει να

τα βγάλει και να πλύνει το σώμα του με άφθονο νερό και σαπούνι, πριν απορροφηθεί το δηλητήριο.

Σε περίπτωση που το άτομο έχει εισπνεύσει ή καταπιεί το φάρμακο από το στόμα, εφαρμόζουμε τους γενικούς κανόνες που αναφέρθηκαν πιο πάνω και το άτομο πρέπει να μεταφερθεί χωρίς καθυστέρηση σε γιατρό. Ειδικό αντίδοτο είναι η ατροπίνη σε ενέσεις.

Προφύλαξη: Αυτοί που ψεκάζουν με γεωργικά φάρμακα θα πρέπει να παίρνουν μέτρα προστασίας: Να μην έρχονται σε επαφή με το φάρμακο και

αν αισθανθούν κάποια ενόχληση, να απομακρυνθούν αμέσως και να ζητήσουν βοήθεια.

Δηλητηρίαση με μονοξείδιο του άνθρακα:

Μονοξείδιο του άνθρακα παράγεται όταν γίνεται στελής καύση, όπως σε μαγκάλι, σόμπα πετρελαίου χωρίς σωλήνες, σόμπα υγραερίου. Πολύ μονοξείδιο του άνθρακα περιέχει το φωταέριο. Το μονοξείδιο είναι ισχυρό και ύπουλο δηλητήριο γιατί δεν προδίδει την παρουσία του. Στην αρχή προκαλεί ελαφρά ζάλη, πονοκέφαλο, αδυναμία και τέλος ο δηλητηριασμένος χάνει τις αισθήσεις του και πέφτει σε κώμα.

Πρώτες βοήθειες: Απομάκρυνση του ατόμου από τον τόπο όπου βρίσκεται το δηλητήριο. Αν το θύμα δεν αναπνέει, πρέπει να εφαρμοσθεί τεχνητή αναπνοή.

Προφύλαξη: Ο χώρος, όπου υπάρχει κίνδυνος να σχηματισθεί μονοξείδιο του άνθρακα, πρέπει να αερίζεται συχνά και επαρκώς. Ποτέ δεν πρέπει να κοιμόμαστε με αναμμένη σόμπα υγραερίου ή πετρελαίου.

Δηλητηρίαση από μανιτάρια:

Πολλά από τα μανιτάρια που φυτρώνουν μόνα τους στα χωράφια και στα βουνά είναι δηλητηριώδη και πολύ επικίνδυνα για τον άνθρωπο. Κάθε χρόνο πολλά άτομα παθαίνουν δηλητηρίαση από μανιτάρια και μερικά πεθαίνουν. Πολλές φορές είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσουν τα επικίνδυνα από τα αθώα μανιτάρια. Γι' αυτό είναι φρόνιμο να μην τρώμε τα μανιτάρια αυτά και κυρίως να μην

τα δίνουμε ποτέ στα παιδιά, που είναι περισσότερο ευαίσθητα. Τα καλλιεργημένα μανιτάρια είναι ακίνδυνα. Τα συμπτώματα δηλητηρίασης από μανιτάρια αργούν να φανούν. Συνήθως αρχίζουν 12-18 ώρες αργότερα (εμετός και διάρροιες).

Πρώτες βοήθειες:

Άμεση μεταφορά σε νοσοκομείο.

Δάγκωμα από φίδι:

Στην Ελλάδα δηλητηριώδη φίδια είναι τα εκιδνοειδή, δηλαδή 2-3 είδη οχιάς.

Πρώτες βοήθειες: Μετά το δάγκωμα προσπαθούμε να απομακρύνουμε το δηλητήριο πριν να μπει στη κυκλοφορία του αίματος. Γι' αυτό το θύμα πρέπει να μείνει ακίνητο, ώστε να αποφευχθεί η γρήγορη απορρόφηση του δηλητηρίου.

Με έναν επίδεσμο ή ένα ύφασμα σφίγγουμε σφιχτά το μέλος πιο ψηλά από το σημείο της πληγής, έτσι ώστε να εμποδίσουμε τη φλεβική

κυκλοφορία, αλλά όχι την αρτηριακή. Τον επίδεσμο αυτό τον χαλαρώνουμε για 1-2 λεπτά κάθε μισή ώρα. Καθαρίζουμε την περιοχή γύρω από την πληγή. Απαγορεύεται να δώσουμε στο θύμα οιοπονευματώδη ποτά, τα οποία διευκολύνουν την απορρόφηση του δηλητηρίου.

Τα ίδια μέτρα λαμβάνονται και σε περίπτωση τσιμπήματος από σκορπιό.

Στην περίπτωση δαγκώματος από φίδι, θα πρέπει να γίνει ειδικός ορός με ένεση από γιατρό.

Κέντρισμα από μέλισσα ή σφήκα:

Το κέντρισμα των εντόμων αυτών είναι πολύ συχνό κυρίως το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Συνήθως προκαλεί μόνο τοπικά φαινόμενα (πρήξιμο και πόνο). Σε μερικά όμως ευαίσθητα άτομα μπορεί να προκαλέσει έντονα αλλεργικά φαινόμενα με σοβαρά επακόλουθα.

Πρώτες βοήθειες: Εφαρμόζεται τοπικά αντιισταμινική αλοιφή. Αν παρουσιασθούν γενικά

συμπτώματα (δυσκολία στην αναπνοή, πρήξιμο στο πρόσωπο, λιποθυμία, σοκ), το άτομο πρέπει να μεταφερθεί σε νοσοκομείο ή να εξετασθεί αμέσως από γιατρό.

Σε περίπτωση ανάγκης μπορείτε να επικοινωνήσετε με το Κέντρο Δηλητηριάσεων (τηλέφωνο 210-7793777).

